

ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต
AN EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT OF
RANGSIT MUNICIPALITY

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2561

**AN EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT OF
RANGSIT MUNICIPALITY**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
PUBLIC ADMINISTRATION INSTITUTE, COLLEGE OF GOVERNMENT**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2018

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

โดย

ปิรัช อยู่รักชาติ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2561

พล.อ.ต.หญิง ดร.จิราภรณ์ ศรีศิลป์
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร
กรรมการ

ผศ.ดร.จิตาภา ถิรศิริกุล
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

29 สิงหาคม 2561

Thesis entitled

**AN EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT OF RANGSIT
MUNICIPALITY**

by

PIYARACH YOORUKCHAT

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Public Administration

Rangsit University
Academic Year 2018

AVM. Jiraporn Srisil, D.M.
Examination Committee Chairperson

Asst.Prof. Chanchai Chilaoarporn, Ph.D.
Member

Asst.Prof. Jinda Thirasirikul, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

August 29, 2018

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนคร
รังสิตในครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับการสนับสนุนและอนุเคราะห์จากบุคคลและหน่วยงาน
หลายๆ ฝ่าย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ
พลอากาศตรีหญิง ดร.จิราภรณ์ ศรีศิลป์ ประธานกรรมการสอบ ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร
กรรมการสอบ ที่ให้คำชี้แจงงานวิจัยให้สมบูรณ์ และขอบพระคุณการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีของ
ผศ.ดร.จิตาภา ถิรศิริกุล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะและแก้ไข
ข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาของการทำการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความมีเมตตาของอาจารย์
เป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล การสนทนาเพื่อเก็บข้อมูล
รวมทั้งอนุเคราะห์แนะนำการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการ
วิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ การศึกษาวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีต้องขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ที่
เคารพนับถือ ตลอดจนถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้อง ๆ ทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสนับสนุน
ส่งเสริม ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าวิจัยเล่มนี้
คงจะมีคุณค่าและเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ จะได้นำไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์ต่อไป

ปิยรัช อยู่รักษาติ

ผู้วิจัย

5907370 : สาขาวิชาเอก: รัฐประศาสนศาสตร์; รป.ม.

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การจัดการขยะมูลฝอย

ปียรัช อยู่รักษาติ: ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต
(AN EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT OF RANGSIT MUNICIPALITY)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.จิตาภา อธิศิริกุล, 91 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต จำนวน 395 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและ การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการ Stepwise

ผลการการวิจัยพบว่าตัวแปรต้นประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรต้นประกอบด้วย ปัจจัยด้านทรัพยากรและปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนควรกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนงบประมาณและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้องค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในเรื่องของสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกถึงสาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนานโยบายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5907370 : MAJOR: PUBLIC ADMINISTRATION; M.P.A.

**KEYWORDS : EFFECTIVENESS, SOLID WASTE MANAGEMENT, RANGSIT
MUNICIPALITY**

**PIYARACH YOORUKCHAT: AN EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE
MANAGEMENT OF RANGSIT MUNICIPALITY. THESIS ADVISOR: JIDAPA
THIRASIRIKUL Ph.D., 91 p.**

The aims of this research were 1) to study an effectiveness of solid waste management of Rangsit Municipality, Thanyaburi Subdistrict, Pathum Thani Province 2) to study factors affecting the effectiveness of solid waste management of Rangsit Municipality, Thanyaburi Subdistrict, Pathum Thani Province and 3) to suggest guidelines for developing higher effectiveness of solid waste management of Rangsit Municipality, Thanyaburi Subdistrict, Pathum Thani Province. This research was quantitative research utilizing questionnaire as a research tool to collect data. The sample of the study were 395 people living in Rangsit Municipality area. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson’s correlation and Stepwise regression equation.

The research result showed that 3 independent factors, composing of policy factor, resource factor, and target group factor had positive effect on effectiveness of solid waste management of Rangsit Municipality at statistical significant level of .01. Moreover, 3 independent factors, composing of policy factor, resource factor, and target group factor can predict the effectiveness of solid waste management of Rangsit Municipality at statistical significant level of .01.

From this research, there were three suggestions. First, the suggestion on policies in which government body should schedule the supporting budget policy and technology utilizing policy. The mentioned policies should be served at the adequate quantity to manage waste and conform with local people behaviors. Second suggestion was the implementation on effectiveness development in which local government should announce and arrange the campaign to educate people on the knowledge and useful of waste separation. The last suggestion was about the further study. For the continuous research, the quality on cause and effect of waste management in Rangsit municipality and in depth interview should be adapted to increase the range of obtained information and guideline for developing the higher quality policy.

Student’s Signature Thesis Advisor’s Signature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.3 ขอบเขตงานวิจัย	7
1.4 นิยามคำศัพท์เฉพาะและนิยามศัพท์ปฏิบัติการ	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล	15
2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ	16
2.4 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครรังสิต	35
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
2.7 สมมติฐานในการวิจัย	41
2.8 คำอธิบายสมมติฐาน	42

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	44
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
	3.3 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
	3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
	3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
	3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
	4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	54
	4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลนครรังสิต	58
	4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน	59
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
	5.1 สรุปผลการวิจัย	63
	5.2 อภิปรายผล	65
	5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย	63
บรรณานุกรม		69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณตรวจเครื่องมือการวิจัย (IOC) และผลประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)	74
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	84
ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย(ขยะมูลฝอยเก่า)	3
1.2 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี 2556 – 2559	4
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	51
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	51
4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	52
4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	52
4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	53
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	53
4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	54
4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	55
4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	56
4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ	57
4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	58
4.12 การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์เกี่ยวกับประสิทธิผลใน การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	60
4.13 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ประสิทธิผลการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	61
4.14 ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติทดสอบประสิทธิผลการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	62

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า	
2.1	ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย	29
2.2	ตัวแบบกระบวนการนโยบาย แผนงานและการนำไปปฏิบัติ	30
2.3	ตัวแบบการกระจายอำนาจ	31
2.4	ตัวแบบปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ	31
2.5	ตัวแบบยึดหลักเหตุผล (Rational Model)	32
2.6	ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model)	33
2.7	ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model)	33
2.8	ตัวแบบด้านกระบวนการของระบบราชการ(Bureaucratic Processes Model)	34
2.10	กรอบแนวคิดในการวิจัย	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยมีการขยายตัวของชุมชนเมืองเพิ่มขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งที่ผ่านมาปัญหาขยะมูลฝอยเป็นประเด็นปัญหาที่ถูกหยิบยกมาเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนทั้งในพื้นที่ชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท ซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เนื่องจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในบางพื้นที่ประสบปัญหาในการบริหารจัดการที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้กลายเป็นปัญหาขยะตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดมลพิษทั้งในด้านน้ำ อากาศ และสุขภาพของประชาชนในชุมชนและโดยรอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ทั้งนี้ผลการสำรวจเบื้องต้นจากการดำเนินงานเพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา ท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้น ทำให้ปัญหาขยะตกค้างน้อยลง แต่ยังมีปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่มาตกค้างน้อยลง แต่ยังมีปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่มา แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อก่อสร้างระบบกำจัดที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น แต่ยังมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และยังมีท้องถิ่นหลายแห่งที่มีระบบแล้วก็ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกสุขลักษณะตามที่ได้ออกแบบไว้ได้ และบางแห่งได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนจนไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการทำโครงการที่ผ่านมาไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมที่จะดำเนินงานดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่องทำให้มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรและองค์การบริหารจัดการที่ชัดเจน นอกจากนี้การดำเนินงานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้มีสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะขนาดต่าง ๆ กันกระจายทั่วไป ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศ มีผลทำให้การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย จากการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยในหลาย ๆ พื้นที่ของประเทศได้ข้อ

สรุปว่า รูปแบบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการขยะมูลฝอยที่จะแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเป็นการมุ่งเน้นให้ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกันนำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วมกัน ซึ่งแนวทางนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาลงได้ในระยะยาว และเพื่อเป็นการลดภาระของรัฐบาลด้านการลงทุนและการบริหารจัดการ อีกทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมลงทุนและดำเนินการ โดยรูปแบบการลงทุนและดำเนินการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยอาจทำได้หลายวิธี อาทิ เอกชนเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการเองทั้งหมด รัฐร่วมลงทุนกับภาคเอกชน รัฐลงทุนการก่อสร้างระบบและให้เอกชนดำเนินการ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและทิศทางในการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณ โดยใช้รูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตต่อไป และเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเนื่องจากการจัดการขยะในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกหลักสุขาภิบาล สามารถช่วยแก้ไขปัญหามลพิษและลดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนขนาดเล็กและยังประหยัดงบประมาณ บุคลากร พื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของประชาชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2549)

ในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรตามคู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ จะประกอบด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาระบบการจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรตั้งแต่ระบบการเก็บรวบรวม การคัดแยก การนำกลับไปใช้ประโยชน์ และรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย แนวทางของการจัดการขยะมูลฝอยโดยรูปแบบศูนย์กำจัดรวมกันนั้น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพิจารณารูปแบบของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เพื่อดำเนินการจัดการในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ และการคาดการณ์ในอนาคต ตลอดจนสัดส่วนหรือลักษณะองค์ประกอบของขยะมูลฝอยทางด้านกายภาพ เคมีและอื่น ๆ โดยข้อมูลเหล่านี้ นำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถรับได้ในระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดแยกการเก็บรวบรวม การขนส่ง การนำไปใช้ประโยชน์และการกำจัด โดยคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมรวมทั้งการคัดเลือกพื้นที่ รูปแบบของการบริหารจัดการ และการมาตรการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยจัดให้มีการรณรงค์และนาระบบการนำวัสดุกลับคืนมาใช้ให้มากขึ้น พร้อมทั้งพิจารณาค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนตลอดอายุโครงการ

โดยการแสดงสถิติรายงานว่า ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมามีปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2536 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณวันละ 30,640 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 39,225 ตัน ในปี พ.ศ. 2545 โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 1.2 ต่อปี ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยเป็นปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญและ

จำเป็นต้องร่วมมือกันแก้ไข เพราะปัญหาที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะเป็นผลสืบเนื่อง จากความเจริญ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างต่อเนื่อง การมีผลผลิตทางเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน การครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้มีวัสดุเหลือใช้ และปริมาณขยะมูลฝอย สูงขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่วิธีการและสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ยังไม่ถูกหลัก สุขภาพ และประสิทธิภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บขยะมูลฝอยแต่ละวันอยู่ในเกณฑ์ ต่ำ นอกจากความตระหนักและจิตสำนึกในการทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนและตลาด ขนาดใหญ่ยังไม่น่าพอใจ ผลกระทบที่ตามมาต่อสภาพแวดล้อมในสังคม เช่น ความสกปรกของขยะ มูลฝอยที่เน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของสัตว์ที่เป็นพาหะนำ โรค การปนเปื้อนจากน้ำที่ชำระล้างขยะมูลฝอยต่อแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ผลกระทบเหล่านี้ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน บริเวณใกล้เคียงด้วย (กรมควบคุมมลพิษ, 2557)

จะพิจารณาได้จากผลการดำเนินการซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาขยะมูลฝอยทั้งที่ เป็นขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย กากอุตสาหกรรม และมูลฝอยติดเชื้อ โดยรัฐบาลได้ประกาศ ให้ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ แล้วมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ จากการ รายงานปริมาณมูลฝอยเก่าในช่วงต้น พ.ศ. 2558 มีปริมาณทั้งสิ้น 30.4 ล้านตัน และเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างคงเหลือเพียง 10.46 ล้านตัน ลดลงไป ประมาณร้อยละ 66 ของขยะ มูลฝอยเก่าทั้งหมด ตารางปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (ขยะมูลฝอยเก่า) สาเหตุที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยเก่าได้ดีขึ้น เนื่องจากได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขสถานที่กำจัด ขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและสามารถดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยได้ดีขึ้น บางแห่งได้ดำเนินการกำจัด ขยะมูลฝอยเบื้องต้นด้วยการกลับทับขยะมูลฝอยด้วยดิน พื้นที่เร่งด่วน 6 แห่งที่ต้องเร่งดำเนินการ กำจัดขยะมูลฝอยตกค้าง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สระบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ และปทุมธานี ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ได้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างไปบ้างแล้ว เหลือเพียงบางส่วน

ตารางที่ 1.1 ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (ขยะมูลฝอยเก่า)

พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างใน สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (ล้านตัน)	ได้รับการจัดการ (ล้านตัน)	ปริมาณขยะมูลฝอย ตกค้างคงเหลือ (ล้านตัน)	ร้อยละ การ จัดการ
2557	28.0	13.2	14.8	47.0
2558	30.4	19.9	10.5	66.0

จากข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยที่ผ่านมา พบว่า แนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงอัตราการเกิดขยะมูลฝอยของประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2559 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 20.06 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

ตารางที่ 1.2 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี 2556 – 2559

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ล้านตัน)	อัตราการเกิดขยะมูลฝอย (กก./คน/วัน)
2556	26.77	1.15
2557	26.19	1.11
2558	26.85	1.13
2559	27.06	1.14

ข้อสังเกตจากสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย ปี 2560 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดจากทั่วประเทศประมาณ 27.40 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.26 จากปี 2559 ที่เกิดขึ้น 27.06 ล้านตัน จากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวชุมชนเมือง แต่อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนลดลงจาก 1.14 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2559 เป็น 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน โดยเป็นผลมาจากความร่วมมือของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ประชาชน และภาคเอกชนในการลดและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภค การจัดการขยะมูลฝอยในปี 2560 เปรียบเทียบกับปี 2559 ปริมาณของขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 จาก 9.57 ล้านตัน เป็น 11.70 ล้านตัน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกลำเลียงกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 47 จาก 5.80 ล้านตัน เป็น 8.52 ล้านตัน ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกลำเลียงไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธีลดลงร้อยละ 39 จาก 11.69 ล้านตัน เป็น 7.18 ล้านตัน อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการขยะมูลฝอยยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ อาทิ อัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากประชาชนยังไม่สอดคล้องกับต้นทุนการดำเนินงาน การคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยบางแห่งยังมีการเก็บขนขยะมูลฝอยที่คัดแยกไว้แล้วมารวมกับขยะที่ต้องกำจัด ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอย การกำจัดขยะมูลฝอยในบางพื้นที่ยังดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ บางพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากประชาชนต่อต้านการขาดความร่วมมือและตระหนักจากประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการในการลดและคัด

แยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงยังมีการใช้สินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยากและย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยากโดยเฉพาะถุงพลาสติกและโฟม (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

กล่าวคือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอย ของเสี่ยอันตราย และแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหาคำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม ได้สั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งในกรุงเทพมหานคร ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในทุกมิติประกอบด้วย ทั้งขยะมูลฝอย การแยกขยะมูลฝอย การขนขยะมูลฝอย โรงงานกำจัดขยะมูลฝอย ฯลฯ โดยทันที โดยมีแนวทางปฏิบัติ 4 ขั้นตอน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557) คือ

- 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า)
- 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสี่ยอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง จัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 3) วางระเบียบ มาตรการ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสี่ยอันตราย
- 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน เน้นให้ความรู้ประชาชน และบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้กรมควบคุมมลพิษ มีหลักการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้
 - 4.1) ห้ามเทกองแบบกลางแจ้ง (No More Open Dump)
 - 4.2) จัดการกับบ่อขยะมูลฝอยเดิมที่ไม่ถูกต้อง
 - 4.3) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัด
 - 4.4) มีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ
 - 4.5) คัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย)
 - 4.6) สร้างรูปแบบใหม่ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (โดยกำจัดแบบศูนย์รวม และเน้นการแปรรูปสู่พลังงาน)
 - 4.7) สร้างระบบจัดการของเสี่ยอันตรายชุมชน
 - 4.8) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุน หรือร่วมลงทุนดำเนินงานระบบจัดการขยะมูลฝอย
 - 4.9) การสร้างวินัยคนในชาติมุ่งสู่การจัดการอย่างยั่งยืน
 - 4.10) มุ่งสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

สรุปประเด็นผลกระทบของขยะมูลฝอยคือ ปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะมูลฝอยสร้างความรำคาญให้แก่ชุมชนพักอาศัย แหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเปื่อยปะปนอยู่เป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์น้ำ รวมทั้งผลเสียในด้านการใช้แหล่งน้ำเพื่อการนันทนาการ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์น้ำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน เป็นต้น การกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่อาศัยข้างเคียง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ทำให้ชุมชนขาดความสะอาดสวยงามและระเบียบและไม่น่าอยู่ การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น ชุมชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย ค่าชดเชยความเสียหายในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ และค่ารักษาพยาบาลหากประชาชนได้รับโรคร้ายไข้เจ็บจากพิษของขยะมูลฝอย

ภาพรวมของเทศบาลนคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเมืองขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป โดยประชาชนเหล่านั้นอยู่กันอย่างหนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คน/ตารางกิโลเมตรและมีรายได้พอเพียงต่อการให้บริการสาธารณะตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยเทศบาลนครรังสิต อำเภอเมืองธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ส่วนที่ 3 มาตราที่ 50 ได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลไว้ว่า เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร ให้เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลไว้หลายประการ โดยเฉพาะมาตรา 50(3) กำหนดหน้าที่ไว้ว่าต้องรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน หรือที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ข้อมูลด้านพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบประมาณ 20.80 ตารางกิโลเมตร และมีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 6 หมู่บ้าน มีประชากรกระจายอยู่ทั่วไปในตำบลประชาธิปไตย ประกอบด้วยบ้านพักอาศัย อาคารพาณิชย์ ตลาดสด โรงแรม/ห้องพัก สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล ฟาร์มไก่ ฟาร์มสุกร จากการรวบรวมข้อมูลประชากรตำบลประชาธิปไตย ตามข้อมูลทะเบียนราษฎร มีประชากรทั้งหมด 79,396 คน แยกเป็นประชากรชายจำนวน 37,270 คน ประชากรหญิงจำนวน 42,126 คน มีจำนวนหลังคาเรือน 36,465 หลังคาเรือนซึ่งประชากรเหล่านี้ถือเป็นประชากรหลักที่ผลิตขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาล นอกจากนี้เทศบาลนครรังสิตยังเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้มีประชากรแฝงมาก และประชากรเหล่านี้ก็มีส่วนสำคัญในการผลิตขยะมูลฝอยและเพิ่มภาระในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครรังสิต

ประการสำคัญที่สุดปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากข้อมูลจากสถิติของปริมาณขยะมูลฝอยในปี พ.ศ 2558 โดยมีปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 47,777.12 ตัน/ปี จำนวน 3,981.43 ตัน/เดือน จำนวน 130.90 ตัน/วัน ยังมีการลักลอบนำขยะมูลฝอยจากนอกพื้นที่มาทิ้งในบริเวณเขตรับผิดชอบ

ของเทศบาลนครรังสิต ประสิทธิภาพการเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำส่งไปยังบ่อพักขยะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาเรื่องบุคลากรการขาดความรู้เข้ามาบริหารจัดการ ทำให้ขยะมูลฝอยส่งกลิ่นเหม็น มีแมลงวันมาก โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน และวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอสำหรับงาน (เทศบาลนครรังสิต, 2561ก)

จากเหตุผลและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการทำการศึกษาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิตเนื่องจากในเขตเทศบาลนครรังสิตมีแนวโน้มของการเจริญเติบโตทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม จากสภาพของปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยซึ่งมีปริมาณและชนิดของมูลฝอยเพิ่มขึ้นมาก นับวันจะเพิ่มภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่สำคัญของเทศบาลจะต้องจัดการให้ดี มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยสนับสนุนให้เกิดนโยบาย และดำเนินการให้เห็นนโยบายดังกล่าวเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาจากประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต จำนวน 79,396 คน 36,465 หลังคาเรือน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยจะรวบรวมข้อมูล วิธีการจัดเก็บขยะ เวลาเก็บขยะ การขนส่งขยะ รวมถึงเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

1.3.3 ระยะเวลาที่คาดว่าจะดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และสรุปผล ตั้งแต่เดือน มกราคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2561

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะและนิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1.4.1 นิยามศัพท์เฉพาะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษดินค้ำ ถูพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆในเขตเทศบาลนครรังสิต

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บกัก การรวบรวมมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปเพื่อการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการกำจัดมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับทางสังคม ในเขตเทศบาลนครรังสิต

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย หมายถึง การเก็บขยะมูลฝอยมาเก็บขนไปเทใส่รวบรวมในรถบรรทุกขยะ และการที่พนักงานกวาดถนนเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ให้รถขยะมูลฝอยที่รวบรวมจากในเขตเทศบาลนครรังสิต จะถูกนำไปถ่ายใส่ในรถบรรทุกขยะ เพื่อที่จะขนส่งต่อไปยังสถานกำจัดขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมขยะที่ถูกต้องภายในบ้านควรใช้ภาชนะที่มีฝา

ปิดมิดชิด น้ำไม่สามารถจะรั่วซึมได้ เช่น ถังเหล็กหรือถังพลาสติก การใช้ถังเหล็กอาจจะผุกร่อนได้ง่ายกว่าถังพลาสติก ไม่ควรใช้ถังในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

การขนส่งขยะมูลฝอย หมายถึง การนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากในเขตเทศบาลนครรังสิต ใส่นารถบรรทุกขยะเพื่อนำไปยังสถานที่กำจัด ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยไปยังสถานกำจัดเลยทีเดียว หรืออาจขนขยะมูลฝอยไปพักที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเรียกว่าสถานีขนถ่ายขยะก่อนจะนำไปยังแหล่งกำจัดก็ได้

ปัญหาขยะมูลฝอย หมายถึง ปัญหาปริมาณจำนวนขยะที่สะสมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเพิ่มความยุ่งยากในการกำจัดมากยิ่งขึ้น ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน โดยเฉพาะแหล่งทิ้งขยะในเขตเทศบาลนครรังสิตที่ไม่เหมาะสม สร้างความรำคาญให้แก่ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงและผู้ที่ผ่านไปมา ปัญหาการฟุ้งกระจายของขยะออกนอกบริเวณ ปัญหาทางเข้าไปขยะไม่สะดวกเมื่อขยะเต็มทางเข้า

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับวุฒิการศึกษาสูงสุดของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

รายได้ต่อเดือน หมายถึง ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินเดือนที่ประชาชนได้รับต่อเดือน

1.4.2 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนาหรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ประสิทธิผล พิจารณาจากการนำผลของงาน โครงการ หรือกิจกรรม ที่ได้รับเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความพึงพอใจของประชาชนด้านกิจกรรมการกำจัดขยะ
- 2) ความพึงพอใจของประชาชนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อเทศบาล

- 3) ความพึงพอใจของประชาชนในด้านค่าใช้จ่าย
- 4) ความพึงพอใจของประชาชนในด้านเวลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอย

ปัจจัยด้านนโยบาย หมายถึง หลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ ความฉลาดและการใช้ดุลยพินิจที่ที่หลักแหลมในทางการเมือง ศิลปะแห่งการดำเนินกิจการของ บ้านเมือง การดำเนินการที่ฉลาดรอบคอบ แนวทางการดำเนินการของรัฐซึ่งประกอบด้วย

- 1) นโยบายสอดคล้องกับความต้องการกลุ่มเป้าหมาย
- 2) ความชัดเจนของนโยบาย

ปัจจัยด้านทรัพยากร หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย อาจรวมถึงเงินและสิ่งเสริมที่ทั้งปวงที่กำหนดไว้ในแผนงานอันจะช่วยส่งเสริม หรือช่วยให้ความสะดวก ต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะพิจารณาองค์ประกอบย่อย 2 ประการ คืองบประมาณ จำนวนบุคลากรหรือทีมงานมีเพียงพอหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอย
- 2) ความเพียงพอของอุปกรณ์และยานพาหนะในการเก็บ และขนส่งขยะมูลฝอย

ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ หมายถึง ประชาชนที่เข้ามาใช้ บริการจากเทศบาลนครรังสิต ที่ผู้นำนโยบาย พรบ. เทศบาล มาปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่
- 2) ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 จะได้ข้อมูลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

1.5.2 จะได้ข้อมูลประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

1.5.3 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎีมาใช้เป็นแนวทางการค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยจะประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
- 2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- 2.4 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครรังสิต
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2.7 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ
- 2.8 สมมติฐานในการวิจัย
- 2.9 คำอธิบายสมมติฐาน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง สิ่งที่เหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การจับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่นๆ มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (กรมควบคุมมลพิษ, 2559, น. 3)

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย มีผลเสียต่อสุขภาพ ทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะจาด (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559)

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ชำรุด หรือเสื่อมคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งสิ่งของที่ไม่ต้องการแล้ว ทั้งที่เนาเปื่อยได้และไม่เนาเปื่อย ได้แก่ ขยะเปียก ขยะแห้ง ซากสัตว์ มูลสัตว์ ถ้ำ ฝุ่น ละอองเศษวัสดุที่ทิ้งจากสถานที่ต่างๆ (ญาณิศา มูลคำ, 2559, น. 24)

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่เหลือใช้จากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้ หรือไม่ต้องการใช้แล้ว (หทัยพรรณ สังข์ชู, 2557, น. 32)

จากความหมายที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง ของเนาเปื่อยได้และเนาเปื่อยไม่ได้ รวมถึงจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิต เป็นต้น

2.1.1 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งการเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนถ่ายและการขนส่ง การกำจัดขยะมูลฝอยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขภาพอนามัย ความสวยงาม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยปัจจัยในหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องของขยะมูลฝอย การบริการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประสานความร่วมมือทั้งของหน่วยงานราชการและประชาชน และการดำเนินการในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม (ทองม้วน สิมนาม, 2557, น. 38)

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยเป็นการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีการจัดสถานที่สาธารณะที่ว่างเปล่าเป็นที่ทำลายขยะมูลฝอยหรือกำจัดขยะมูลฝอยให้ห่างจากหมู่บ้านหรือชุมชน และปลูกไม้ยืนต้น โตเร็วด้านหน้าที่ทิ้งขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการอนุรักษ์หรือรักษาสิ่งแวดล้อม อากาศบริเวณที่ทำลายขยะจะได้สดชื่น เพราะมีต้นไม้โตเร็วช่วยกำจัดกลิ่นเหม็นขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยที่นำมาทิ้งมีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว และก๊าซ ทั้งขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย ขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ (พรทิพย์ ไยพันธ์, 2556, น. 13)

กรมควบคุมมลพิษ (2547, น. 11) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้

1) การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

1.1) ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้น้ำดื่มขวดใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

1.2) เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3) ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2) จัดระบบการรีไซเคิล หรือรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1) รณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษพลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิลขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำหรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2) จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1) จัดภาชนะ (ถุง/ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

2.2.2) จัดระบบบริการเก็บโดย

2.2.2.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

2.2.2.2) จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูปของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาให้เหมาะสม

2.2.2.3) ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

2.2.2.4) จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

2.3) จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น

2.3.1) โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ต้นไม้ ไข่

2.3.2) โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

2.3.3) โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

2.3.4) โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

2.3.5) โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

2.4) จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล หากพื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมากๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียง หรือรับซื้อจากประชาชน โดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

3) การขนส่ง

3.1) ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

3.2) ระยะทางไกลและปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4) ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้ จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1) จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2) ระบบกำจัดผสมผสานหลายๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย สังกะและวิธีอื่นๆ เป็นต้น

2.1.2 ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

มีขยะมูลฝอยตกค้างอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีการเผากลางแจ้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง

1) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมีไม่เพียงพอ เนื่องจากการจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสถานที่กำจัดทำได้ยาก ที่ดินมีราคาแพง บางแห่งเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม หรือพื้นที่ของทางราชการ การขออนุญาตใช้พื้นที่ต้องใช้เวลาช้านาน หรือไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่

2) ประชาชนคัดค้าน ไม่เห็นด้วยให้มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในพื้นที่ของตนเอง ส่งผลให้สถานที่กำจัดที่ก่อสร้างแล้วไม่สามารถเปิดเดินระบบได้ หรือคัดค้านไม่ให้ก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยใหม่

3) นโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอยบางแห่งขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือในการเก็บขนและกำจัดไม่เพียงพอ และยังไม่มียุทธศาสตร์รวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทเพื่อรองรับการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง

5) ไม่มีระบบรองรับการให้บริการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว (อุทยาน เกาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล) เนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอยควบคู่ไปกับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

6) ขาดความร่วมมือและความตระหนักจากประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงยังมีการใช้สินค้าและ/หรือบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยากอย่างฟุ่มเฟือยและย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยาก อาทิ ถุงพลาสติก โฟม

7) ขาดกฎระเบียบบังคับเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น เทศบัญญัติการเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท เทศบัญญัติการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย เป็นต้น รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ

8) ขาดประสิทธิภาพของการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ครอบคลุมและไม่สะท้อนต้นทุนการจัดการขยะมูลฝอยทั้งระบบ

9) ขาดการบูรณาการอย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบาย กฎหมาย แผนงานและงบประมาณ

10) การจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ไม่สามารถดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่มีขนาดเล็กและปริมาณขยะมูลฝอยน้อย เนื่องจากขาดการยอมรับจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการคัดค้านจากประชาชน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

ประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ความสามารถในการดำเนินงานใดๆหรือปฏิบัติกิจกรรมใดๆแล้วประสบผลสำเร็จ ทำให้บังเกิดผลโดยตรงและครบถ้วนตามที่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และต้องมีประสิทธิผลในการทำงานในระดับสูงหรือต่ำเพียงใดขึ้นกับผลที่ได้รับนั้นตรงครบถ้วนทั้งในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (พระจอม จารุณ โณ, 2556, น. 9)

ประวิทย์ แสงรักษ์ (2553, น. 16) ได้ให้ความหมายคำว่าประสิทธิผล ว่าผลสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประสิทธิภาพองค์กร คือ ความสามารถในการ

บริหารดำเนินงานขององค์กรให้ก้าวหน้า มีการปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ที่องค์กรกำหนดไว้ ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร

นริงสรรค บัญสรรค (2553, น. 14) ได้ให้ความหมายคำว่าประสิทธิผลของการดำเนินงานรักษาความสะอาดเกี่ยวกับมูลฝอยของเทศบาล หมายถึงกระบวนการวัดผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัดดูประสงคที่กำหนดไว้ทั้งในส่วนผลิตและผลลัพท์

ภาคภูมิ นันทปรีชา (2555, น. 7) ได้ให้ความหมายคำว่าประสิทธิผล ว่าระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน ในการที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ แผนงาน และเป้าหมายของการทำงานตามที่ได้กำหนดไว้

หทัยพรรณ สังข์ชู (2557, น. 10) ได้ให้ความหมายคำว่าประสิทธิผล ว่าผลสำเร็จของการดำเนินการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วและทันเวลา เพื่อให้ได้ผลผลิตในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์นั้นที่สำคัญคือ ความสามารถในการประมาณการ หรือประมาณสถานการณ์ สภาพแวดล้อมขององค์กรอย่างถูกต้องต่อความเป็นจริงตลอดจนการปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ทันเวลา เพื่องานจะได้ดำเนินไปตามแผนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดหรือเป้าหมายที่วางไว้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยคาดว่าแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอย คือ ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยมีความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วและทันเวลา เพื่อให้ได้ผลผลิตในการปฏิบัติงาน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3 แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ

นโยบายของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดก็ตาม ต้องอาศัยกลไก หรือเครื่องมือที่มีอยู่และกลไกที่เป็นเครื่องมืออันถูกต้องชอบธรรมที่รัฐบาลในฐานะที่มาจากประชาชนได้ใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดเป็นผลในทางปฏิบัติ ก็คือ ระบบราชการ หรือกลไกอำนาจรัฐ ซึ่งกลไกอำนาจรัฐนี้เอง จึงเปรียบได้เครื่องมือที่จะนำนโยบายที่เป็นเรื่องของกิจกรรม แนวทาง หรือการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติที่เห็นผล และด้วยกลไกอำนาจรัฐนี้ จึงถูกเรียกเป็นที่คุ้นเคยในหมู่นักรัฐประศาสนศาสตร์ว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ต่อจากนี้ไป จะได้ทราบถึงความหมาย ขั้นตอนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และกลยุทธ์ที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังจะได้อธิบายไปตามลำดับ

2.3.1 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การทำความเข้าใจความหมาย หรือการนิยามศัพท์ “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” จะทำให้ทราบถึงสาระสำคัญเบื้องต้นของขอบข่าย ขอบเขตของเนื้อหาสาระในเรื่องดังกล่าว และในการนี้ มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมาย “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” ดังนี้

Pressman & Wildavsky (1973) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่มีการกำหนดไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว กับการกระทำหรือปฏิบัติการทั้งหลายที่มุ่งให้บังเกิดผลไปตามนั้น หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความสามารถในการจัดการและประสานสิ่งที่จะกระทำให้บังเกิดผลในลักษณะที่เป็นลูกโซ่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

Van Meter and Van Horn (1975) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งการดำเนินดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้ตัดสินใจกระทำไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว

Bardach (1980) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของกลยุทธ์ที่แสดงการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายในอันที่จะต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตน ซึ่งเป้าหมายที่กลุ่มเหล่านี้ต้องการให้เกิดขึ้นอาจสอดคล้องหรือไปกันได้หรือไม่ก็ได้กับเป้าหมายตามอาณัติ

Quade (1982) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการจัดการกับแบบแผนการนำเพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยตรงตามอาณัติของนโยบาย โดยยอมรับต่อข้อกำหนดที่เกิดขึ้นจากการที่ได้มีการตัดสินใจไปก่อนแล้ว นั่นคือ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะเริ่มเกิดขึ้นภายหลังที่มีการตัดสินใจยอมรับวิธีปฏิบัติเฉพาะเรื่องนั้น ไปแล้ว

Alexander (1985) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำชุดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นแผนการทำงานที่มุ่งส่งผลไปยังผู้ที่ตั้งใจจะให้ได้รับประโยชน์จากนโยบายเป็นการเฉพาะ และเป็นการปฏิบัติในภาคสนาม

Putt & Springer (1989) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง อนุกรมของกิจกรรมและการตัดสินใจที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นจากการแปลงข้อความนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการกระตุ้น การทำให้ข้อความนโยบายชัดเจนและการมีความคิดริเริ่ม การแสดงเจตนาจะช่วยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ให้เกิดผล

ศุภชัย ยาวะประภาส (2545) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการมีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

มีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา และประเด็นที่สอง คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของนโยบาย

วเรศ จันทรศร (2549) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง เป็นเรื่องของ การศึกษาว่า องค์กรที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไก ที่สำคัญทั้งมวลปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่เพียงใด การศึกษาการนำ นโยบาย ไปปฏิบัติที่ผ่านมามุ่งสนใจนโยบายเฉพาะเรื่อง (Issues) มากกว่าการสร้างทฤษฎีการนำนโยบายไป ปฏิบัติแบบเบ็ดเสร็จ

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2549) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ความพยายามที่ จะตัดสินใจความสามารถในการรวบรวมคนและทรัพยากรทางการบริหาร และกระตุ้นบุคลากรให้ ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

กล้า ทองขาว (2551) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาการเป็นจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเป็นบทเรียน และพัฒนาแนวทาง สร้างกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กร และกลุ่มบุคคล ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ให้สามารถจัดการและประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ของนโยบาย รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย

กล่าวโดยสรุป การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการเป็นผลต่อเนื่องมาจาก ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย โดยต้องอาศัยองค์กรที่รับผิดชอบทำความเข้าใจหรือศึกษาว่า ทำอย่างไรองค์กรหรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ จะสามารถนำและผลักดันให้ ทรัพยากรการบริหารปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จได้ และสามารถประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จ ของนโยบาย

2.3.2 ขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วเรศ จันทรศร (2545) อธิบายถึงรายละเอียดของปฏิสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงการพึ่งพา ตลอดจนความเป็นอิสระขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยแบ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนในระดับมหภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro) ดังนี้

1) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro Implementation) แบ่งการปฏิบัติ ออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนแรกเป็นการแปลงนโยบายออกเป็นแนวทางปฏิบัติหรือออกมา

เป็นแผนงานหรือโครงการ โดยทั่วไปหน่วยงานที่รับผิดชอบมักได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือ ราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการทำให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation) เป็นจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นโยบายที่มาจากส่วนกลางถูกนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ในขั้นตอนนี้มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับนโยบายของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ส่วนกลางได้ดำเนินการในขั้นตอนแรกของระดับมหภาค ในระดับจุลภาคนี้มี 3 ขั้นตอนหลักที่ต้องปฏิบัติ คือ ขั้นตอนการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะต้องพิจารณารับนโยบายและแสวงหาความสนับสนุนนโยบายจากท้องถิ่น ขั้นตอนการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) ครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง และขั้นตอนการสร้างอย่างต่อเนื่อง (Institutionalization or Continuation) ครอบคลุมถึงการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้นโยบายถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ

2.3.3 ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

กล่า ทองขาว (2551) ได้สรุปถึง ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติที่สำคัญๆ มี 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านข้อความนโยบาย ด้านการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจและกลุ่มหลากหลายในสังคม ปัจจัยด้านความสามารถและศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติ ปัจจัยด้านผู้นำคนสำคัญและปัจจัยด้านการกำกับตรวจสอบ การประเมินผล และการให้แรงเสริมผู้ปฏิบัติ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยด้านข้อความนโยบาย (Policy Statements) ข้อความนโยบาย หมายถึง ข่าวสารนโยบาย (Policy Messages) ที่ระบุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนโยบาย หรือระบุมাত্রฐานนโยบาย หรือมาตรฐานแผนงาน หากพิจารณาลึกลงไปถึงแผนกลยุทธ์หรือแผนงานหรือโครงการที่รองรับนโยบาย ข้อความนโยบายจะหมายถึง เป้าหมายวัตถุประสงค์ รวมทั้งขั้นตอนหรือกลยุทธ์ต่างๆที่กำหนดไว้ หรืออาจหมายถึงแนวปฏิบัติที่อาจจัดทำเป็นคู่มือแก่ผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ข้อความนโยบายจะหมายรวมการระบุองค์กรับผิดชอบ ขอบข่ายที่นโยบายครอบคลุมถึงแม้กระทั่งระเบียบวิธีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล หากข้อความนโยบายมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ โอกาสที่นโยบายจะ

ประสบผลสำเร็จในขั้นนำไปปฏิบัติจะมีมาก แต่หากข้อความนโยบายมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ชัดเจนหรือขัดแย้งกัน อาจเป็นอุปสรรคในขั้นการนำไปปฏิบัติ ทำให้โอกาสที่นโยบายจะบรรลุผลสำเร็จเป็นไปได้ยาก

2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจและกลุ่มหลากหลายในสังคม ผู้นำหรือผู้มีอำนาจมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายบางนโยบายแม้ผู้เกี่ยวข้องจะมองว่าเป็นนโยบายที่ดี หากแต่ผู้นำหรือผู้มีอำนาจบารมี (Charisma) ไม่เห็นด้วย จะทำให้สำเร็จได้ยาก เช่น นโยบายการจัดระเบียบการค้าขายบนทางเท้าในเขตเมือง หรือนโยบายปฏิรูปการศึกษา ถ้าผู้นำในสังคมไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ เพราะเห็นว่าจะเป็นการบีบบังคับประชาชนผู้หาเช้ากินค่ำ หรือเป็นการบีบบังคับให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานหนักเกินไป เพราะไม่ชัดเจนว่านักเรียนและประชาชนจะได้อะไรจากการปฏิรูป จะทำให้ล้มเลิกในขั้นนำไปปฏิบัติ ถ้าหากนโยบายใดได้รับการสนับสนุนจากผู้นำทุกๆ ระดับ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จในขั้นการนำไปปฏิบัติเป็นไปได้สูง

3) ปัจจัยด้านศักยภาพและความสามารถขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ศักยภาพและความสามารถขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาที่ลักษณะสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ ขององค์กร เช่น การมีโครงสร้างองค์กรเอื้อต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความรู้ความสามารถและทักษะของทีมงาน ความสามารถและประสบการณ์ของผู้นำองค์กร ระบบการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารภายในและระหว่างองค์กร การมีและใช้เทคโนโลยีการบริหารอย่างเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงินและอุปกรณ์การบริหารรวมทั้งความสามารถนำเงินและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ มาใช้ได้ทันเวลาและสถานการณ์ ความสำคัญของปัจจัยด้านนี้ คือ หากปราศจากองค์ประกอบรองรับนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้น หากองค์กรรองรับนโยบายขาดความสามารถและความพร้อมความเป็นไปได้ที่นโยบายจะล้มเหลวก็มีมาก แต่ถ้านโยบายใดมีองค์กรเข้มแข็งรองรับ โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จจะมีสูง เพราะองค์กรหรือหน่วยงานที่รองรับรับนโยบายคือกลไกสำคัญในการนำส่งนโยบายให้ถึงกลุ่มเป้าหมายตามเจตจำนงของนโยบาย

4) ปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติ นโยบาย ความคิดนึกหรือเจตคติต่อนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคคลระดับผู้ปฏิบัติการคือปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย หากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจหรือสงสัยในวัตถุประสงค์ของนโยบายว่าเพราะเหตุใดจึงต้องมีนโยบายอย่างนี้ หรือสงสัยว่าความต้องการที่แท้จริงของผู้กำหนดนโยบายคืออะไร นโยบายที่ทำอยู่มีประโยชน์อย่างไร ใครคือผู้ได้รับประโยชน์แท้จริงจากการดำเนินนโยบาย ฯลฯ ข้อสงสัยไม่เข้าใจนโยบายจะทำให้ผู้ปฏิบัติขาดความมั่นใจ ขาดความไว้วางใจต่อนโยบาย ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะทุ่มเทพลังความสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกไม่พึงพอใจ

ก่อนนโยบาย เพราะเห็นว่านโยบายที่รับผิดชอบไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ หรือบางที่อาจเห็นว่าเป้าหมายของนโยบายดี แต่วิธีการปฏิบัติไม่ค่อยดี อาจปฏิบัติงานแบบเฉื่อยชา เพราะมีความรู้สึกไม่ชอบนโยบาย หากผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่มีความรู้สึกต่อนโยบายที่นำไปปฏิบัติเช่นนี้ นโยบายที่นำไปปฏิบัติมีโอกาสที่จะไม่สำเร็จสูง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้านโยบายใดผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติชัดเจน รู้สึกพอใจสูง เพราะเห็นว่านโยบายที่ประกาศใช้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และองค์กรก็จะได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายนี้ การมีพื้นฐานความคิดต่อนโยบายเช่นนี้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติ จะทุ่มเทความสามารถและอุทิศเวลาในการปฏิบัติ โดยอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวปฏิบัติตามความเหมาะสม ตามสถานการณ์แห่งความเป็นจริงจะส่งผลให้นโยบายบรรลุผล

5) ปัจจัยด้านผู้นำคนสำคัญ ผู้นำคนสำคัญคือปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในฐานะที่ผู้นำคนสำคัญอาจมีส่วนริเริ่มนโยบาย เขาจะแสดงบทบาทในการผลักดันนโยบายให้ได้รับการประกาศใช้ จะประสานความพยายามของบุคคลและองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบในขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะคอยไกล่เกลี่ยและประนีประนอมปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะแสวงหาและใช้กลยุทธ์ในการติดต่อประสานงานกับฝ่ายการเมือง นักกฎหมาย นักวิชาการ และบุคคลสำคัญอื่นๆ เพื่อจูงใจให้เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนนโยบาย นอกจากนั้น ผู้นำคนสำคัญยังจะแสดงความสามารถให้ฝ่ายที่ดูแลงบประมาณเห็นความสำคัญของนโยบายที่นำไปปฏิบัติจนพร้อมที่จะจัดสรรเงินให้ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของนโยบาย จะส่งผลให้นโยบายที่นำไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำคนสำคัญจะได้รับเกียรติและยกย่องนับถือในหมู่ผู้ปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจจริงที่จะทำงานให้บรรลุผล ถ้าหากนโยบายใดขาดแคลนผู้นำคนสำคัญที่เข้มแข็ง โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก

6) ปัจจัยด้านการกำกับตรวจสอบประเมินผล และการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ การตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรที่รับผิดชอบ การกำกับ ตรวจสอบมุ่งที่จะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารนโยบาย และป้องกันการบิดเบือนเป้าหมายและการหันเหทรัพยากรไปใช้ผิดทาง สำหรับการประเมินผลอย่างเป็นระบบจะสามารถสะท้อนปัญหาในการกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทุกขั้นตอน สามารถที่จะนำผลการประเมินไปแก้ไขและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติเพื่อให้นโยบายบรรลุผล ส่วนการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หากเป็นแรงเสริมทางบวกจะทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีขวัญในการทำงาน แรงเสริมทางบวกจะเป็นพลังจูงใจให้ผู้ปฏิบัติมุ่งมั่นตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น หากเป็นการให้แรงเสริมทางลบจะช่วยขยับยั้งพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่พึงประสงค์จะเห็นว่า ปัจจัยด้านการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการ

ให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติ มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะนโยบายใดหากมิได้จัดระบบการกำกับ ตรวจสอบ ระบบการประเมินผลและการเสริมแรงผู้ปฏิบัติไว้ดีพอ โอกาสที่นโยบายจะบรรลุผลในขั้นการนำไปปฏิบัติจะมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก

2.3.4 กลยุทธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติ

เป้าหมายของการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติประการหนึ่งคือการมุ่งแสวงหาข้อมูลให้ฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานของรัฐได้นำไปใช้ในการวินิจฉัยตัดสินใจ และตั้งการในกระบวนการบริหารนโยบาย กล้า ทองขาว (2551) การแสวงหาแนวทางการศึกษาในประเด็นนี้ ก็เพียงเพื่อจะสร้างกลยุทธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ หากนโยบายดี ความพร้อมของปัจจัยที่จะทำให้ให้นโยบายไปสู่การปฏิบัติดี แต่ขาดกลยุทธ์ หรือวิธีการที่จะแปลงข้อความในนโยบายให้มีความชัดเจน ตรงประเด็น และตรงกับสภาพปัญหา นโยบายที่ดีๆ ก็ไร้ค่า ดังนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นกลยุทธ์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินี้ ผู้วิจัยจะได้นำเอาแนวคิดของนักวิชาการด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติมาสังเคราะห์ให้เห็นตามประเด็นที่ได้กล่าวไว้ไปตามลำดับดังนี้

ผลการศึกษาของ Pressman & Wildavsky (1973) พบว่า กลยุทธ์ทั่วไปในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จคือ 1) นโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่นำไปปฏิบัติควรเริ่มต้นจากจุดเล็กในลักษณะโครงการย่อยหรือโครงการทดลอง โดยจัดเป็นโครงการนำร่องหรือโครงการทดลองขนาดเล็กก่อน 2) ขั้นตอนในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรใช้วิธีการที่เข้าใจง่ายๆ เพื่อที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุผลให้มากที่สุด กล่าวคือพยายามหลีกเลี่ยงการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อน เพราะจะทำให้ยุ่งยากในการทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ และ 3) เพื่อขจัดความยุ่งยากในการบริหารนโยบายและแผน ควรเลือกกลยุทธ์ลักษณะกลไกตลาดมาใช้ในการปฏิบัติ เป็นต้น

ในขณะที่การศึกษาแนวคิดของ Ingram and Dean (1980) ในเรื่องของการวิเคราะห์สาเหตุแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย ทำให้มองเห็นว่า การเลือกกลยุทธ์หรือเครื่องมือนโยบาย (Policy Tools) ใดมาใช้เป็นแนวปฏิบัติ ผู้เลือกจะต้องเข้าใจปฏิกริยาหรือสัญญาสะท้อนจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบาย กล่าวคือ มาตรการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ปฏิบัติตามนโยบาย อาจจำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับและมาตรการเสริมแรง โดยเฉพาะประเภทนโยบายกำกับการปกป้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (Protective Regulatory Policies) ดังนั้น จากแนวคิดของ Ingram and Dean (1980) พอจะสรุปได้ว่า ประเภทและลักษณะนโยบายคือตัวกำหนดแนวทางการเลือกใช้กลยุทธ์ ซึ่งนักวิชาการทั้งสองเสนอให้เลือกกลยุทธ์หนึ่งเป็น

กลยุทธ์หลักและกลยุทธ์อื่นๆ เป็นรอง ให้สอดคล้องกับประเภทและลักษณะนโยบาย และนโยบายหนึ่งๆ อาจเลือกใช้มากกว่าหนึ่งกลยุทธ์ จากกลยุทธ์ 3 ประการคือ 1) ให้การเสริมแรง (ทางเศรษฐกิจและจิตใจ) 2) ใช้การลงโทษและ 3) การให้ข้อมูลข่าวสารที่เอาจริงเอาจัง ทั้งสามกลยุทธ์หรือสามมาตรการที่เสนอนี้ เหมาะสำหรับที่จะนำไปใช้กับนโยบายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ควรเลือกใช้มากที่สุดคือการให้การเสริมแรงทางบวก

โดยสรุปประเด็นแนวคิดของ Ingram and Dean (1980) พบว่า ไม่ว่าจะเป็นนโยบายประเภทข้อบังคับเพื่อการกระจายผลประโยชน์ส่วนรวม (Distributive Regulatory Policies) นโยบายกำกับเพื่อให้สิทธิประโยชน์เชิงการแข่งขัน (Competitive Regulatory Policies) นโยบายกำกับการปกป้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และนโยบายประเภทการจัดสรรทรัพยากรเสียใหม่ ล้วนแล้วแต่จำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความสะดวกในทางปฏิบัติ การกำกับควบคุมและการให้สิ่งเสริมแรง เพราะทุกนโยบายและแผนที่มุ่งประสงค์ให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนแปลงสิ่งใดๆ หรือมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจำเป็นต้องได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารนโยบาย ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติ และมีการกำกับ ควบคุม มีมาตรการลงโทษ และการให้รางวัลหรือสิ่งเสริมแรงทางจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม การที่ผู้มีอำนาจจะเลือกว่านโยบายใดสมควรให้นำนักการใช้แก่กลยุทธ์ใด มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายและนโยบายที่นำไปปฏิบัติ

Cheema & Rondinelli (1980) ให้ความสนใจในเรื่องของการนำเสนอกลยุทธ์การกระจายอำนาจไปปฏิบัติสำหรับประเทศกำลังพัฒนาแถบเอเชีย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจพอสรุปได้แก่ กลยุทธ์การนำนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารไปปฏิบัติจะต้องมีการกำหนดความประสงค์ของการกระจายอำนาจให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงทำการประเมินศักยภาพของภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อพิจารณาถึงความพร้อม ในขณะเดียวกัน จะต้องมีการแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลาง ศึกษาข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม เพื่อเพิ่มความระมัดระวังในการออกแบบและการบริหารนโยบาย มีการขัดวงเกี่ยวกับขอบข่ายของการกระจายอำนาจว่าจะเป็นไปได้ระดับใด แล้วจึงจัดทำแผนการกระจายอำนาจที่เฉพาะเจาะจงตามระดับและลักษณะการปกครอง มีการระบุนั่นตอน และกระบวนการนำไปปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากสิ่งที่เห็นว่าจะมีผู้ต่อต้านน้อยที่สุดแล้วค่อยๆ ขยายขอบเขตเพิ่มขึ้น ในขั้นการนำไปปฏิบัติจะต้องพยายามแสวงหาการสนับสนุนจากผู้นำในระบบราชการ ภาคเอกชน และท้องถิ่นให้มาก ภายหลังมีการกระจายอำนาจออกไปแล้วควรจัดให้มีระบบการประสานงานและระบบความสัมพันธ์กับระดับชาติ และสุดท้าย ควรจัดระบบการกำกับดูแลและประเมินผล เพื่อปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

กล้า ทองขาว (2551) เป็นอีกนักวิชาการท่านหนึ่งที่มีความสนใจในแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่กล้า ทองขาว ได้เน้นการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งสะท้อนกลยุทธ์ทางด้านมิติการศึกษา และจัดได้ว่าเป็นการนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ มีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันกับนโยบายด้านอื่นๆ เพียงแต่ว่า รายละเอียดปลีกย่อยอาจจะมีกลยุทธ์ที่ต่างกัน โดยที่เขาได้ยกเอางานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเอานโยบายการรณรงค์การรู้หนังสือมาวิเคราะห์ให้เห็นประเด็นสำคัญที่สามารถเทียบเคียง และมีทิศทางไปในลักษณะของกลยุทธ์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของนักวิชาการท่านอื่นดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนโยบาย นโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือเป็นนโยบายที่รัฐบาลได้ทุ่มโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง โดยอาศัยสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้สถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงในสังกัดกองทัพ ที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและท้องถิ่น ต่างก็ร่วมมือกับรัฐบาลในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินนโยบายการรู้หนังสือ สื่อประเภทหนังสือพิมพ์ แผ่นปลิว แผ่นพับต่างๆ ได้รับการนำมาใช้มาก ยิ่งไปกว่านั้น สื่อที่เข้าถึงประชาชนและกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดคือสื่อประเภทศิลปินพื้นบ้าน เช่น ลิเก หนังตะลุง หมอลำ ฯลฯ ก็ได้รับการนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์นโยบายในทุกพื้นที่ ที่สำคัญอีกสื่อหนึ่งซึ่งเข้าถึงตัวกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดเช่นเดียวกันคือการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์นโยบายมีความสำคัญในการสร้างความเข้าใจให้ทั่วถึงกับผู้เกี่ยวข้อง ช่วยจูงใจบุคคลและหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบให้เห็นความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อนโยบาย กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) การใช้ความสนับสนุนจากผู้นำและผู้มีอำนาจ การสนับสนุนจากผู้มีอำนาจเป็นกลยุทธ์สำคัญอย่างยิ่งดังที่เคยกล่าวถึงแล้ว สำหรับการนำนโยบายการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากผู้มีอำนาจในส่วนกลางคือ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี จะแสดงตนเป็นผู้นำคนสำคัญในการผลักดันการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ นายกรัฐมนตรีจะเข้าร่วมในฐานะประธานการประชุมสัมมนาระดับชาติทุกครั้ง มีการเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดประชุมชี้แจงให้เข้าใจนโยบายและสั่งการให้ดูแลเอาใจใส่ นโยบายเป็นระยะๆ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มอบรางวัลแก่บุคคลและองค์กรที่สนับสนุนนโยบาย มอบรางวัลแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีผลงานรณรงค์ดีเด่น ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายนี้ เพราะเห็นว่านโยบายนี้เป็นนโยบายแก้ปัญหาสำคัญของชาติ สำหรับผู้นำในระดับภูมิภาค นโยบายนี้ได้รับการสนับสนุนและร่วมมืออย่างมากจากฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ นอกจากนี้ ผู้นำคนสำคัญในท้องถิ่น

อื่นๆ ผู้นำทางศาสนา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ฯลฯ ยังให้ความสำคัญ สนับสนุนและร่วมมือค่อนข้างมาก จะเห็นว่า กลยุทธ์การใช้ความสนับสนุนจากผู้นำและผู้มีอำนาจ คือปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ นโยบายนำไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เพราะผู้มีอำนาจ สามารถใช้อำนาจสั่งการตามกฎหมาย เพื่อให้มีและใช้บุคคล เครื่องมืองบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกมาสนับสนุน โครงการหรือแผนงาน ในขณะที่ผู้นำในระดับต่างๆ มีอิทธิพลจูงใจให้ บุคคลอื่นๆ เห็นความสำคัญของนโยบาย และพร้อมให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้ นโยบาย ปฏิบัติเพื่อบรรลุผลสำเร็จ

3) การจัดองค์กรการบริหารและประสานงานที่บูรณาการลดหลั่นกันตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับหมู่บ้าน โครงสร้างองค์กรแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ ความคล่องตัวในการประสาน นโยบายกับการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกระดับ การไหลเวียนข้อมูลข่าวสารมีความ คล่องตัว สามารถนำเสนอปัญหาอุปสรรคในระดับปฏิบัติขึ้นไปถึงระดับนโยบายได้อย่างรวดเร็ว ช่วยให้ฝ่ายนโยบายปรับแผนให้รับกับสถานการณ์ของปัญหาได้ทันเวลา ลักษณะสำคัญของ โครงสร้างองค์กรที่นำมาใช้จะต้องมีความยืดหยุ่นสูง เป็นองค์กรเฉพาะกิจที่อาศัยการสื่อสาร สัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการนำแบบเป็นทางการ โดยมีองค์ประกอบของคณะบุคคลที่มาจากภาค ราชการระดับหัวหน้าหน่วยงานผู้นำจากองค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน รวมทั้งผู้นำจากสถาบันทางสังคม อื่นๆ เช่น ผู้นำศาสนา ประธานมูลนิธิ

4) การใช้เวทีประชุมอบรมหรือการสัมมนาปัญหา การประชุมอบรมมีจุดหมายเพื่อ สร้างความเข้าใจและเพื่อจูงใจบุคคลและหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบนโยบายให้เข้าใจเหตุผลและ ความสำคัญของนโยบาย และแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคาร่ำนนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จ ร่วมกัน การประชุมอบรมโดยการเชิญผู้กำหนดคน นโยบายมาพบข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในภูมิภาค หรือผู้เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับนำจะเป็นการขยายความรู้ ความคิด มีการ แลกเปลี่ยนความเห็นต่อนโยบาย การประชุม การอภิปรายหรือการสัมมนาระหว่างการนำนโยบาย ไปปฏิบัติจะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสำคัญที่รับผิดชอบนโยบายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การพบปะพูดคุยเพื่อให้คำปรึกษาหารือระหว่างผู้ปฏิบัติกับผู้รับผิดชอบ นโยบายจะช่วยสร้างความเข้าใจและหาทางช่วยเหลือหากพบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติ

5) การใช้เอกสารคู่มือปฏิบัติงาน มีการจัดทำคู่มือสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานแจกจ่าย แก่บุคลากรที่รับผิดชอบนโยบาย จัดประชุมชี้แจงแนวการปฏิบัติแก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติให้เข้าใจ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติร่วมกัน ทำความเข้าใจ และคลี่คลายปัญหาแนวปฏิบัติหรือ ข้อบังคับข้อใจต่างๆ ในการใช้เอกสารคู่มือให้เข้าใจตรงกัน

6) การคัดเลือกผู้นำคนสำคัญ ผู้นำคนสำคัญที่รับผิดชอบงานบริหารโครงการแต่ละระดับ ได้รับการคัดเลือกจากผู้ที่มิภาวะผู้นำสูง มีเจตคติที่ดีต่อการบริหารงานแผนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อนโยบายที่นำไปปฏิบัติ และเคยมีประสบการณ์เป็นผู้บริหารโครงการอื่นที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว

7) การออกตรวจเยี่ยมผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้บริหารโครงการมีแผนการตรวจเยี่ยมผู้ปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการตรวจเยี่ยม การตรวจเยี่ยมเป็นกลยุทธ์ในการเสริมกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน การตรวจเยี่ยมช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจปัญหาการปฏิบัติในภาคสนาม

2.3.5 ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการสำรวจแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทยที่ได้ทำการศึกษาและเสนอเป็นตัวแบบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation Models) ที่สำคัญ ดังนี้

1) ตัวแบบของ Van Meter and Van Horn (1975)

Van Meter and Van Horn (1975) ได้เสนอผลงานชื่อ “The Policy Implementation Process” โดยมองว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยคณะบุคคลหรือปัจเจกบุคคลก็ได้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ และทั้งสองได้เสนอตัวแบบที่เรียกว่า ตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (A Model of the Policy Implementation Process) โดยให้ความสำคัญความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก (External Variables) 2 ตัวแปร ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย และทรัพยากร ตัวแปรภายใน (Internal Variables) 4 ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับใช้กฎหมาย ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และทัศนคติของผู้ปฏิบัติ โดยมีคำอธิบายตัวแบบ ดังนี้

1.1) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standards and Objectives) มาตรฐานของนโยบายมีความสำคัญต่อการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นนโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

1.2) ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resource) ความเพียงพอของทรัพยากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยทรัพยากรหมายถึงรวมทั้งงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

1.3) การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับใช้กฎหมาย (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities) การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหวังของนโยบายที่ตรงกันเพื่อให้การกำหนดแนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่วนการบังคับใช้กฎหมายในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีกลไกและกระบวนการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานนโยบาย

1.4) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies) ศักยภาพของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ซึ่งศักยภาพของหน่วยงานมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โครงสร้างองค์กร ความเพียงพอของทรัพยากร และความร่วมมือสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ

1.5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์กรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions)

1.6) ทักษะของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สมบัติ ชำนาญวงศ์ (2549) วิเคราะห์ว่า เป็นตัวแบบขององค์กรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Intergovernmental Policy Implementation Model) เนื่องจากให้ความสนใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) ตัวแบบของ Sabatier & Mazmanian

Sabatier & Mazmanian (1980) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยพิจารณาถึงตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 3 ประการ คือ

2.1) ความยากง่ายของปัญหา (Tractability of the Problems)

2.2) สมรรถนะของกฎหมายในการกำหนดโครงสร้างของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Ability of Statute to Structure Implementation)

2.3) ตัวแปรอื่นๆ ที่มีใช้กฎหมายที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Non-Status Variables Affecting Implementation) เช่น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมอื่นๆ

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2549) วิเคราะห์ว่า การศึกษาของ Sabatier & Mazmanian เป็นการกำหนดกรอบความคิดในการวิเคราะห์กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรอบความคิดในการวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานของความพยายามที่จะพัฒนา “ข้อเสนอทั่วไป” จึงเรียกว่า เป็น “ตัวแบบทั่วไป” (General Model of Implementation Process)

3) ตัวแบบของ Edwards

ตัวแบบนี้นำเสนอโดย Edwards (1980) เป็นตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (Interactions Between Factor Models) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม 4 ตัวแปร ดังนี้

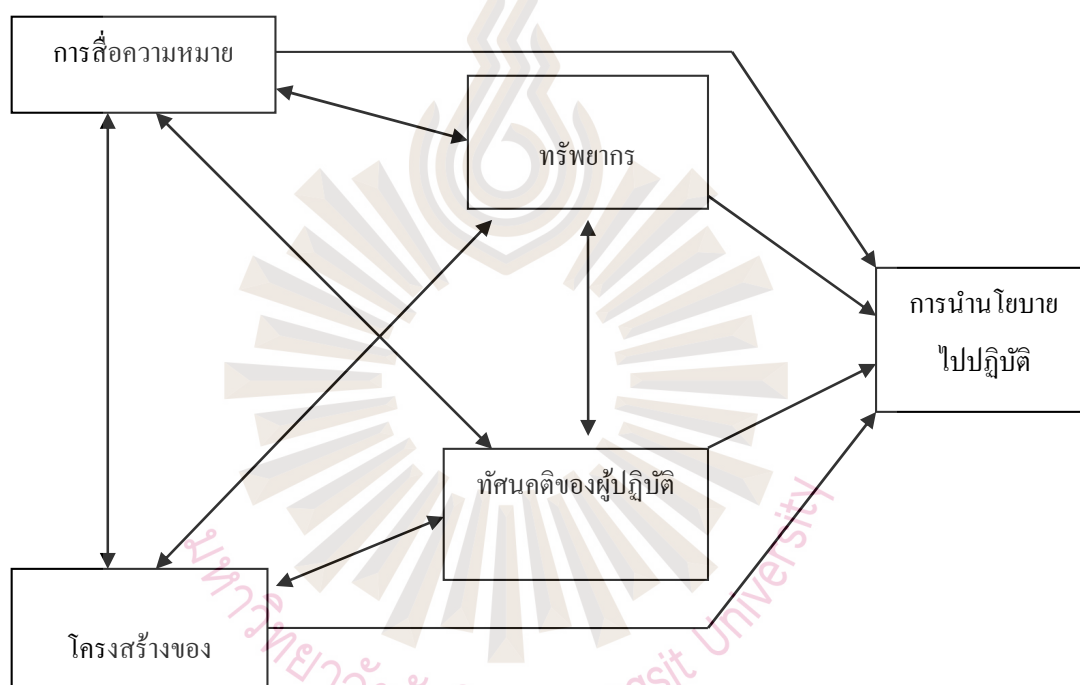
3.1) การสื่อข้อความ (Communication) การตัดสินใจนโยบายและคำสั่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ถ่ายทอดไปสู่บุคลากรผู้ปฏิบัติยังมีความชัดเจน (Clarity) ที่เที่ยงตรง (Accuracy) และมีความคงเส้นคงวา (Consistency) เพียงใด จะยิ่งทำให้โอกาสของการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จสูง ความผิดพลาดในการถ่ายทอดข้อความไปสู่การปฏิบัติ คือ สาเหตุเบื้องต้นของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติและการสื่อข้อความถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.2) ทรัพยากร (Resources) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ทรัพยากรที่สำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงจำนวนบุคลากรที่พอเหมาะและมีความชำนาญเพียงพอ มีระบบสารสนเทศที่สอดคล้องและพอเพียง และได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงาน เครื่องมือ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้

3.3) จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน (Disposition or Attitudes) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างยิ่ง ผู้ปฏิบัติมีโอกาสในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะการสื่อข้อความจากผู้กำหนดนโยบายมักจะไม่ชัดเจนและคงเส้นคงวา และผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่พอใจที่จะเป็นอิสระจากผู้บังคับบัญชา นโยบายอาจจะขัดแย้งกับจุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ หรือขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ขององค์กร ดังนั้น จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติในหลายกรณีจึงเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติและส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.4) โครงสร้างระบบราชการ (Bureaucratic Structure) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการแบ่งส่วนงานขององค์กรและมาตรฐานของระเบียบการปฏิบัติขององค์กรอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการประสานงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Edwards (1980) เห็นว่าปัจจัยทั้งสี่ดังกล่าว มีทั้งบทบาทในการพึ่งพาและส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยแต่ละปัจจัยอาจจะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเน้นว่า นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องเข้าใจว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการพลวัต (Dynamic Process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากมาย

รูปที่ 2.1 ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

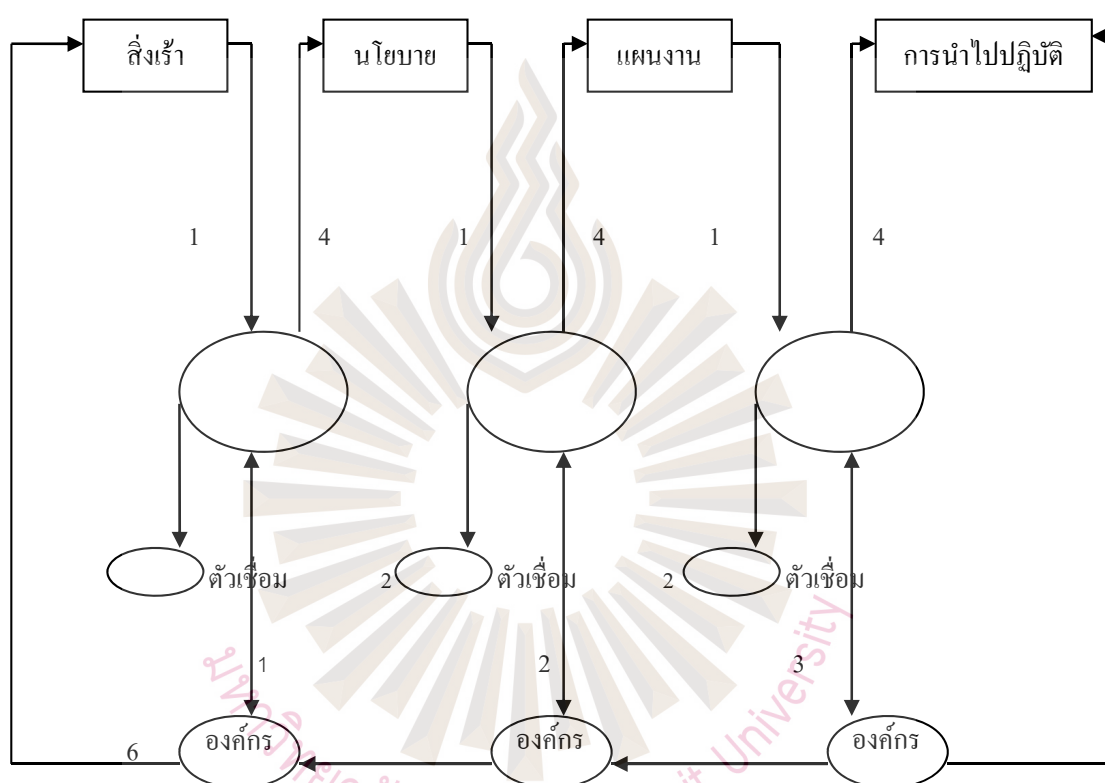
ที่มา: Edwards, 1980

4) ตัวแบบของ Alexander

Alexander (1985) ได้เสนอตัวแบบกระบวนการนโยบาย แผนงาน และการนำไปปฏิบัติ (The Policy – Program – Implementation Process – PPIP) ซึ่งเน้นความสำคัญของสภาพแวดล้อม โดยอธิบายว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นด้วยปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดปัญหา (Stimulus) การนำเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองเพื่อกำหนด

นโยบาย (Policy) กำหนดรายละเอียดแผนงาน (Program) แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) โดยมีตัวเชื่อมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ

Alexander (1985) พยายามเสนอตัวแบบในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นนามธรรม (Abstract) เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ปรากฏตามภาพ

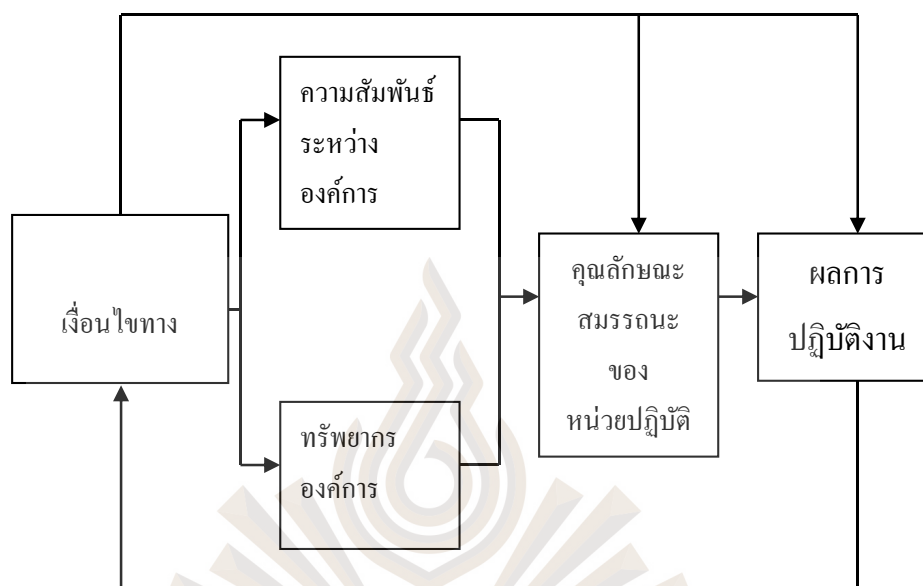

รูปที่ 2.2 ตัวแบบกระบวนการนโยบาย แผนงาน และการนำไปปฏิบัติ

ที่มา: Alexander, 1985

5) ตัวแบบของ Cheema & Rondinelli

เป็นตัวแบบการกระจายอำนาจ (A Model of Decentralization Program Implementation Process) ที่ Cheema & Rondinelli (1980) พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแผนงานการกระจายอำนาจในการนำนโยบายไปปฏิบัติในเอเชีย โดยมุ่งเน้นศึกษาสมรรถนะขององค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท ตัวแบบนี้มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) เงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม (2) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (3) ทรัพยากรองค์กร และ (4) คุณลักษณะและสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต่างๆ ดังภาพ

รูปที่ 2.3 ตัวแบบการกระจายอำนาจ

ที่มา: Cheema & Rondinell, 1980

6) ตัวแบบของ Hambleton

Hambleton (1980) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ และได้เสนอแนวคิดเรื่องการวางแผนนโยบายที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ทฤษฎี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการวางแผนการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน (Procedural Planning Theory) ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (Inter-Organizational Theory) และทฤษฎีวิฤตการณ์ทางการเงิน (Theory of Fiscal Crisis) จากผลการศึกษาดังกล่าวได้เสนอปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติถึง 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านการสื่อสารของนโยบาย (2) ปัจจัยด้านความหลากหลายของหน่วยงานที่ปฏิบัติ (3) ปัจจัยด้านมุมมองและอุดมคติของผู้ปฏิบัติ (4) ปัจจัยด้านทรัพยากร (5) ปัจจัยด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบาย ดังภาพ

กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ			
การสื่อสารของนโยบาย	ความหลากหลายของหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติ	มุมมองและอุดมคติของผู้ปฏิบัติ	การเมืองที่เกี่ยวข้องทรัพยากรกับการวางแผนนโยบาย

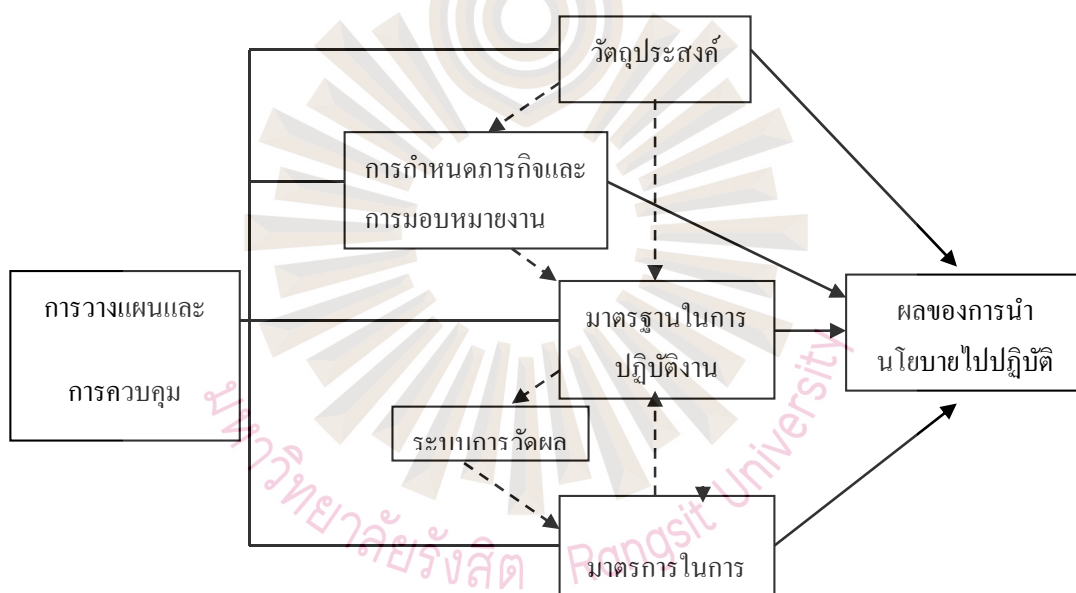
รูปที่ 2.4 ตัวแบบปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ที่มา: Hambleton, 1980

7) ตัวแบบทางทฤษฎีของ วรเดช จันทรศร

วรเดช จันทรศร (2527) ได้ทำการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานของนักวิชาการหลายท่านทั้งต่างประเทศและในประเทศ รวมทั้งนำประสบการณ์ที่ผ่านมามาพัฒนาเป็นแนวคิดและตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 5 ตัวแบบ ดังนี้

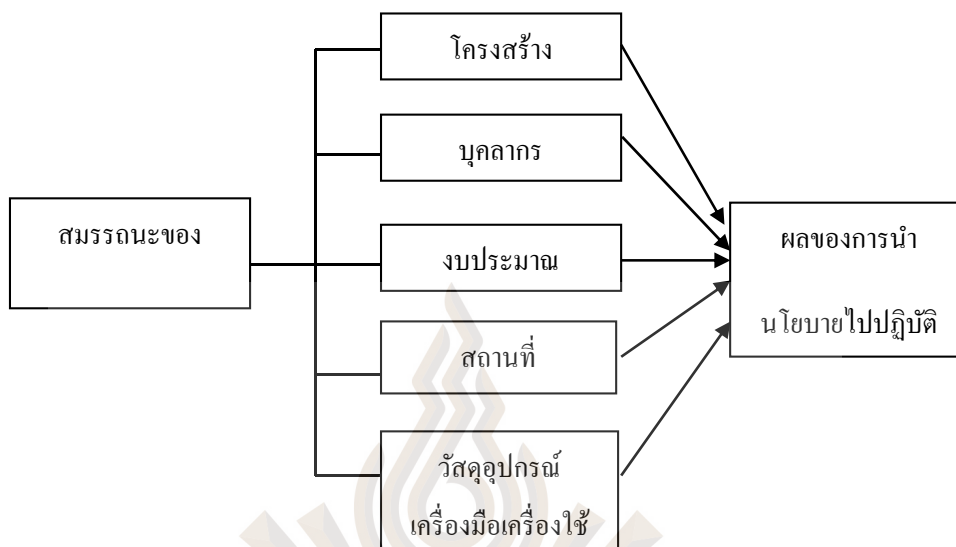
7.1) ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) เป็นตัวแบบที่มีฐานคิดว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีระบบการวัดผล และมีมาตรการให้คืนให้โทษ ดังภาพ

รูปที่ 2.5 ตัวแบบยึดหลักเหตุผล (Rational Model)

ที่มา: วรเดช จันทรศร, 2527

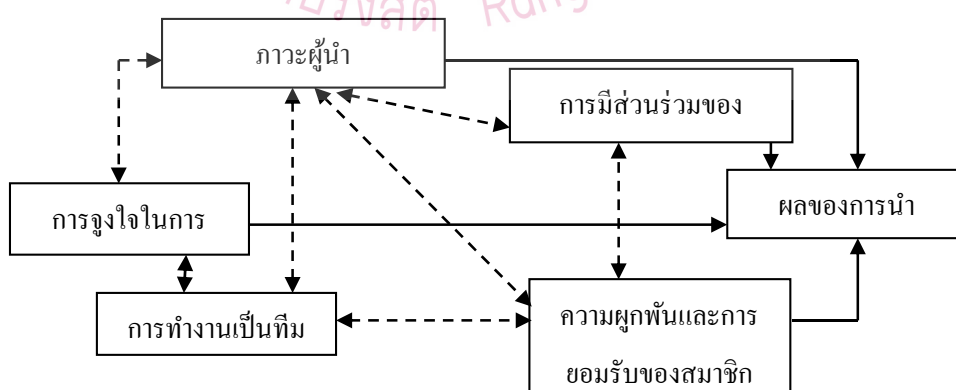
8) ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) เป็นตัวแบบที่ให้ความสนใจสมรรถนะขององค์กร เพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพหวังเพียงใด ซึ่งมีตัวแปร ประกอบด้วย โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ดังภาพ

รูปที่ 2.6 ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model)

ที่มา: วรเดช จันทรสร, 2540

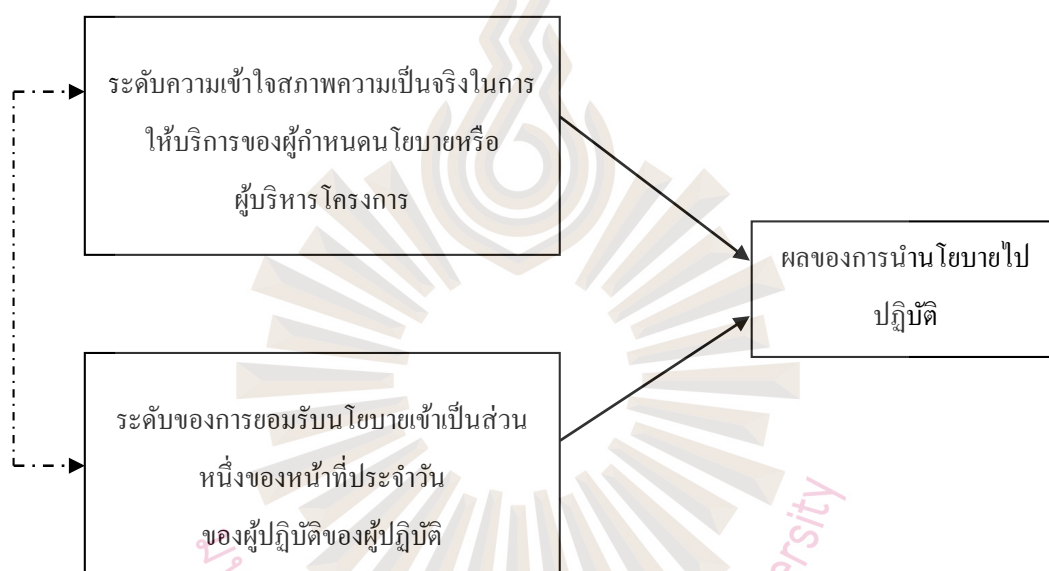
9) ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model) เป็นตัวแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร โดยมีฐานคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการ ทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดความสำเร็จมีตัวแปร ประกอบด้วย การจูงใจ ภาวะผู้นำ ความผูกพันและการยอมรับของสมาชิกในองค์กร การมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีม ดังภาพ

รูปที่ 2.7 ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model)

ที่มา: วรเดช จันทรสร, 2527

10) ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Processes Model) เป็นตัวแบบที่มีฐานคติที่ว่า อำนาจขององค์กรไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งทางรูปนัย (Formal Positions) แต่มีอยู่กระจัดกระจายในองค์กร สมาชิกขององค์กรทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณญาณความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในการให้บริการของผู้กำหนดนโยบาย และระดับของการยอมรับนโยบายเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ ดังภาพ

รูปที่ 2.8 ตัวแบบด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Processes Model)

ที่มา: วรเดช จันทรศร, 2527

11) ตัวแบบทางการเมือง (Political Model) เป็นตัวแบบที่มีฐานคติที่ว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (Players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนองค์กรกลุ่ม หรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์กร การสร้างความสมานฉันท์หรือการยอมรับ (Consensus) และการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก แต่ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ในองค์กรและในระบบสังคมทั่วไป เพราะนโยบายคือการเมือง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จมีตัวแปร ประกอบด้วยความสามารถในการเจรจาสถานะอำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงานจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากนักการเมือง สื่อมวลชน หัวหน้าหน่วยงานอื่นๆ กลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ และบุคคลสำคัญต่างๆ บุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ

12) วรเชษ จันทรศร (2540) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ เรียกว่า ตัวแบบเชิงบูรณาการ (Integrative Model) เป็นตัวแบบที่ผสมผสานตัวแปรสำคัญที่มาจาก ทั้ง 5 ตัวแบบ โดยตัวแปรตามคือ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งพิจารณาออกเป็น 3 มิติโดยมิติที่ 1 วัดจากผลผลิต ผลลัพธ์และผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้น มิติที่ 2 วัดจากผลกระทบของนโยบาย และมิติที่ 3 วัดจากผลของนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติโดยรวม ส่วนตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยสมรรถนะขององค์การประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ภาวะผู้นำ และความร่วมมือ และการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก

O'Toole (1986) ได้กล่าว ปัจจัยด้านนโยบาย เพราะนโยบายที่กำหนดออกมาต้องสามารถ กำหนดโครงสร้างการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ วัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นๆ จะต้องมีความชัดเจนและมีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้การนำไปปฏิบัติกระทำได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ โดยหลักการที่มีเหตุผลชัดเจน

วรเชษ จันทรศร (2556, น. 98-103) ได้เสนอลักษณะของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าจะครอบคลุมปัญหาต่างๆ 5 ด้าน โดยปัญหาทางด้านสมรรถนะ มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะนโยบายนั้นจะเป็นประเภทใดก็ตามอาจกล่าวได้ว่า โดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ได้มากน้อยแค่ไหน เพียงใด ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยอีกหลายๆ ประการ ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านบุคลากร (2) ปัจจัยทางด้านเงินทุน (3) ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

Meter & Horn (1975) ได้กล่าว ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริหาร ได้แก่ ทศนคติที่มีต่อนโยบาย และความเข้าใจในประโยชน์ที่ได้รับ และผลเสียที่ อาจเกิดขึ้น

2.4 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครรังสิต

เทศบาลนครรังสิตเดิมนั้นคือเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ โดยเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ ยกฐานะมาจากสุขาภิบาลเมื่อ พ.ศ. 2537 ตามพระราชกฤษฎีกาเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 47 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2532 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2537 เป็นต้นมา มีเขตปกครองครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบลประชาธิปัตย์จำนวน 6 หมู่บ้าน ซึ่งตำบลประชาธิปัตย์นั้นเดิมชื่อ ตำบลบึงทะเลสาบ ขึ้นอยู่กับการปกครองของเมืองธัญบุรี (เมืองธัญบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2445)

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2475 ได้ยุบเป็นอำเภอชัยบุรีขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี และต่อมาภายหลังเมื่อเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์มีความเจริญเติบโตในด้านต่างๆมากขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จึงได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองและเปลี่ยนชื่อเป็น รังสิต ต่อมาเทศบาลเมืองรังสิตได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลนครรังสิต ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เทศบาลนครรังสิตมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 20.80 ตารางกิโลเมตร สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกหรืออาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งปัจจุบันได้ลดความสำคัญลงไปมาก ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลมีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ความเจริญเติบโตจึงแผ่ขยายเข้ามายังพื้นที่เขตเทศบาลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการขยายตัวของธุรกิจหมู่บ้านจัดสรร กิจการค้า การบริการ พาณิชยกรรม ธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมและภาคบริการ ทดแทนภาคเกษตรกรรมอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข

ในด้านเศรษฐกิจเป็นแบบผสมผสานมีทั้งเกษตรกรรม อุตสาหกรรมภาคพาณิชย์และการบริการ เช่น ศูนย์การค้า จำนวน 12 แห่ง ร้านค้าต่างๆ จำนวน 2,302 แห่ง ร้านอาหาร จำนวน 255 แห่ง โรงพยาบาล จำนวน 26 โรง

ในด้านสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย มีสถานีตำรวจภูธรประตูน้ำจุฬาลงกรณ์ ดูแลให้บริการด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต (ณ เดือนมีนาคม 2559) มีดังนี้ ประชากรชายจำนวน 37,662 คน ประชากรหญิงจำนวน 42,633 คน รวมทั้งสิ้น 80,275 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 3,860 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร จำนวนบ้าน 52,615 หลังคาเรือน

ในด้านศาสนาและการศึกษา ในพื้นที่เทศบาลนครรังสิตมีศาสนสถานที่สำคัญ ดังนี้ 1) วัดจำนวน 3 แห่ง คือ วัดแสงสรรค์ วัดคลองหนึ่งแก้วนิมิต และวัดจันทรสุข 2) โบสถ์ในคริสตศาสน จำนวน 1 แห่ง คือ โบสถ์พระชนนี 3) ศาลเจ้า จำนวน 6 แห่ง คือ ศาลเจ้าพ่อเจีย(ได้เชื้อหูกโจ้ว) ศาลเจ้าไยงกง ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่คลองรังสิต ศาลหลักเมืองรังสิต ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ตลาดรังสิต (ศาลเจ้าตลาดหวังหลี่) และศาลเจ้าพ่อเสือ(เมืองใหม่รังสิต) ด้านการศึกษา สถานศึกษาในเขตเทศบาลนครรังสิต มีจำนวน 25 แห่ง คือ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครรังสิต (เทพัญญะอุปถัมภ์) 2) โรงเรียนนครรังสิต รัตนโกสินทร์ 3) โรงเรียนนครรังสิต สิริเวชชะพันธ์ 4) โรงเรียนดวงกมล 5) โรงเรียนอนุบาลรังสิต 6) โรงเรียนชัยวิทย์ 7) โรงเรียนสายปัญญารังสิต เป็นต้น

ด้านชุมชน เทศบาลนครรังสิตได้จัดให้มีการจัดตั้งชุมชนย่อย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยมีคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้บริหารงานในปัจจุบันมีชุมชนย่อยทั้งสิ้น 81 ชุมชน ดังนี้ เฉลิมพัฒนา87, ชลประทานรังสิต, รังสิตใต้, ศาลเจ้าตลาด

คลองหนึ่ง, ชัยญารักษ์, ตลาดรังสิต, คลองหนึ่งพัฒนา, ตลาดพรพัฒน์, ม.รัตนโกสินทร์1, ประตูน้ำ จุฬาลงกรณ์, ฟิวเจอร์เพลส อาคาร2, โกลด์ตันท์คอนโดทาวน์1, บ้านเอื้ออาทรรังสิต คลอง1, ม.ร.ว. สุวพรรณ, ภัคดีราชา เป็นต้น (เทศบาลนครรังสิต, 2561ข)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ญาณิศา มูลคำ (2559) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลปาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลปายในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการร่วมดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการร่วมติดตามผลงานอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ อยู่ระดับปานกลาง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในเรื่องขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ($r = 0.169$) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีภาชนะและสถานที่รองรับขยะในชุมชนให้เพียงพอ เทศบาลควรมีการจัดเก็บขยะเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

หทัยพรรณ สังข์ชู (2557) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 28 – 37 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว มากกว่า 4 คนขึ้นไป มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านของตนเอง ระดับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านแผนงานและนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านบุคลากรและการจัดองค์การ ด้านวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอย ด้านงบประมาณ ด้านความร่วมมือของประชาชน และด้านเทคนิควิธีการ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และพบว่าประชาชนที่มี เพศ

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต่างกัน ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย ควรมีแผนงานนโยบายที่ครบวงจรตั้งแต่ภาคครัวเรือน และสถานประกอบการ พัฒนาบุคลากรให้เอาใจใส่รับผิดชอบต่อน้ำที่ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชน ทั้งนี้เทศบาลควรจัดหาอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยให้เพียงพอและสอดคล้องกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการทิ้งขยะมูลฝอยในสถานที่และภาชนะรองรับที่จัดเตรียมไว้ รณรงค์ลดต้นทุนการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง

พรทิพย์ ไยพันธ์ (2556) ศึกษาเรื่องปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1) การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ แหล่งที่มารายได้หลัก หัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยหัวหน้าครัวเรือน/เดือน สมาชิกในครัวเรือน ประเภทที่พักอาศัย และหมู่บ้านที่หัวหน้าครัวเรือนพักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกัน มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยที่ถูกต้องลักษณะ

2) แนวทางการพัฒนาปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์เพ็ญ ตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ สรุปว่า ควรประชาสัมพันธ์การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำให้ถูกวิธี และปลอดภัย สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนฝึกอาชีพการนำขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ประดิษฐ์เป็นของเล่นเด็ก ของชำร่วย นำมาประกอบเป็นอาชีพเสริมได้ รณรงค์ให้ประชาชนภายในหมู่บ้านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง และจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี จัดตกแต่งทำความสะอาดที่สาธารณะ กำจัดขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ที่ห่างไกลจากหมู่บ้าน/ชุมชน

นรังสรรค์ บุญสรรค์ (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนาประสิทธิผลด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองอุทัยธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคต่างๆ หลายด้านซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขได้โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนบุคลากร การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์มีสภาพไม่ดี การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการรักษาความสะอาด การเพิ่มของจำนวนประชากรมีมากทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นแต่การจัดเก็บขยะสามารถปฏิบัติได้ไม่เพิ่มขึ้น สถานที่สำหรับการปฏิบัติงานไม่แน่นอน ปัญหา นโยบายและ โครงการที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานรักษาความสะอาดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ในขณะที่จำนวนขยะเพิ่มมากขึ้นทุกวันในชุมชน โดยขยะที่ระบುವ่าพบมากในชุมชน เกิดจากบ้านเรือนเป็นส่วนใหญ่ และขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ อาทิ พลาสติก รูปแบบต่างๆ ขวดแก้ว และกระดาษ ทั้งนี้อาจเกิดจากสภาพวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จึงก่อให้เกิดขยะจากการผลิตเหล่านี้มากมาย วิธีการแก้ไขที่เหมาะสมมากที่สุดคือ การให้ความรู้และสร้างแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน

อุทัย ชัน โอปาร (2547) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยได้แก่ ความเพียงพอของงบประมาณ คุณภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ความเพียงพอของอุปกรณ์และยานพาหนะในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอย ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ความสะดวกของเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ อบต. ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ ความเพียงพอของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

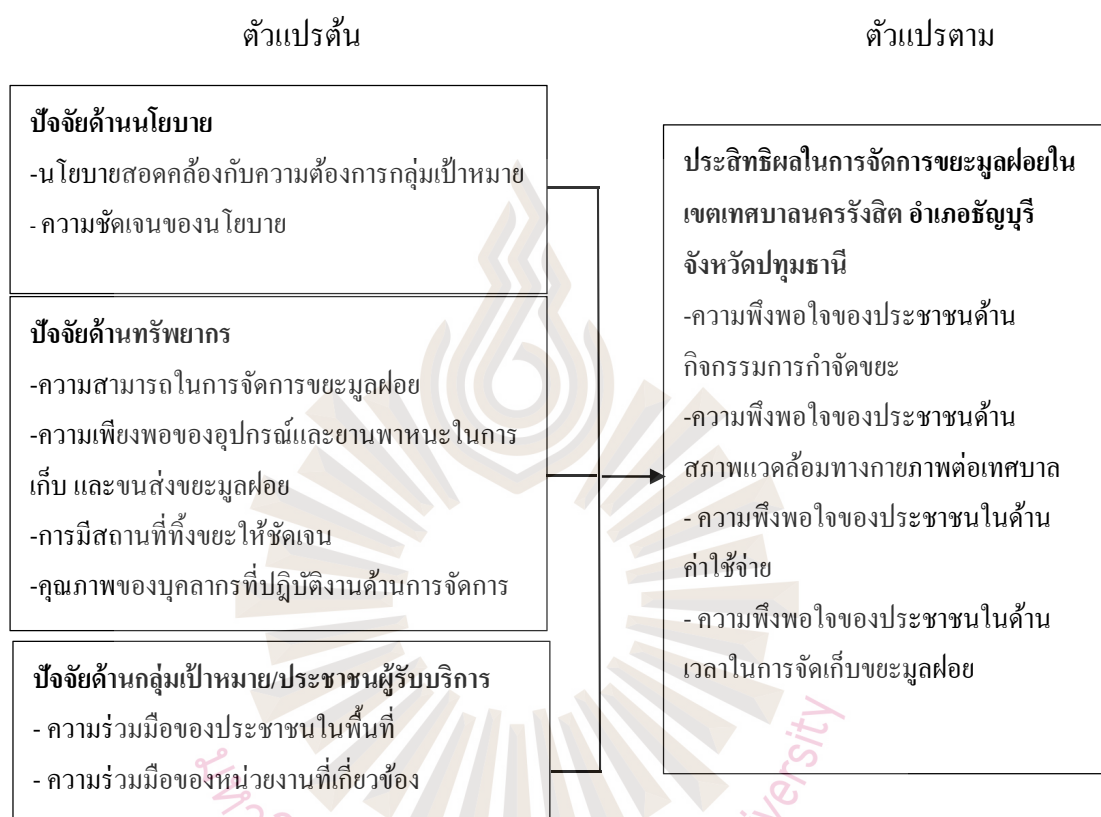
Kirunda (2009) ศึกษาเรื่องความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะ: ความท้าทายและอนาคต กรณีศึกษาเมืองคิระ ประเทศยูกันดา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเมืองคิระมีความกังวลต่อปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ในระดับต่ำประชาชนไม่สามารถดำเนินการใดๆ เพื่อลดปริมาณขยะที่ประชาชนเองสร้างขึ้นได้ นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในเรื่องของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการดำเนินการทางกฎหมาย และในอนาคตควรมีการใช้เครื่องมือทางกฎหมายและเพิ่มควรตระหนักให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทำหายดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดคือการเริ่มวางแผนดำเนินการจากตัวเจ้าหน้าที่ก่อน

Kaosol (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Sustainable Solutions for Municipal Solid Waste Management in Thailand” รายงานว่า ปริมาณขยะในเขตเทศบาลของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนามีอัตราขยะอยู่ระหว่าง 0.3 – 1.44 กก./คน/วัน ซึ่งปริมาณขยะในเขตเทศบาลนั้นจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภาคภูมิศาสตร์ ฤดูกาล รายได้ ขนาดของครัวเรือน รูปแบบการดำรงชีวิต รูปแบบของสินค้าที่บริโภค ทิศนในการดำรงชีพและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งอัตราส่วนของขยะในเขตเทศบาลนั้นเป็นขยะอินทรีย์ 48% กระดาษต่างๆ 15% พลาสติก 14% แก้ว 5% โลหะต่างๆ 4% และอื่นๆ 14% โดยขยะในเขตเมืองและชานนอกเขตเมืองจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความแตกต่างของรายได้ วิถีชีวิตและจำนวนประชากร

Kuniyal, Jain, & Shannigrahi (2003) ได้ทำการศึกษา “Solid Waste Management in Indian Himalayan Treks: a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib” พบว่าขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น 96.3% เป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือรีไซเคิลได้ ซึ่งประกอบไปด้วย ขวดน้ำดื่ม 68% พลาสติก 26% และโลหะ 2% ซึ่งการปฐมนิเทศหรือให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยวก่อนเข้าสถานที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการทำวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.7 สมมติฐานในการวิจัย

2.7.1 ปัจจัยด้านนโยบายมาผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.7.2 ปัจจัยด้านทรัพยากรมีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.7.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการมีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.7.4 ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน ผู้รับบริการ สามารถร่วมกันพยากรณ์ ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนคร รังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.8 คำอธิบายสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านนโยบายมีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ความหมาย ปัจจัยด้านนโยบาย ความชัดเจนของเทศบาลนครรังสิต ที่จะดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ต้องใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด

เหตุผลสนับสนุน O'Toole (1986) อธิบายว่า ตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จ คือ ปัจจัยด้านนโยบาย เพราะนโยบายที่กำหนดออกมาต้องสามารถกำหนดโครงสร้างการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ วัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นๆ จะต้องมีความชัดเจนและมีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้การนำไปปฏิบัติกระทำได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านทรัพยากรมีผลต่อประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ความหมาย ปัจจัยด้านทรัพยากรประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรในการจัดการขยะ ความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและสถานที่การจัดการขยะยังมีปัจจัยนี้มากเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มากขึ้น

เหตุผลสนับสนุน Edwards (1980) ก็เห็นเช่นเดียวกัน เขากล่าวว่า การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ดิน และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ จะมีผลของความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบาย เช่นเดียวกับ การขาดแคลนกำลังคนและงบประมาณ นอกจากนี้งานวิจัยของ วรเดช จันทรศร (2556, น. 98-103) ได้เสนอลักษณะของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าจะครอบคลุมปัญหาต่างๆ 5 ด้าน โดยปัญหาทางด้านสมรรถนะมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่านโยบายนั้นจะเป็นประเภทใดก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า โดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นได้มากน้อยแค่ไหน

เพียงใด ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากขึ้นเพียงใดยังขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยอีกหลายๆ ประการ ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านบุคลากร (2) ปัจจัยทางด้านเงินทุน (3) ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการมีผลต่อประสิทธิผลในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ความหมาย ทศนคติของประชาชน และความเข้าใจในประโยชน์ที่ได้รับ มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการไปปฏิบัติ

เหตุผลสนับสนุน Van Meter and Van Horn (1975) ได้กล่าว ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ได้แก่ ทศนคติที่มีต่อนโยบาย และความเข้าใจในประโยชน์ที่ได้รับ และผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ออกจากนั้นงานวิจัยของ หทัยพรรณ สังข์ชู (2557) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะ สมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการทิ้งขยะมูลฝอยในสถานที่และภาชนะรองรับที่จัดเตรียมไว้ รณรงค์ลดต้นทุนการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Quantitative) ในการอธิบายประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 79,396 คน 36,465 หลังคาเรือน (เทศบาลนครรังสิต, 2558)

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 395 ตัวอย่าง คือประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างจากวิธีการคำนวณของ Yamane (1973) ภายใต้อัตราความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดหรือจำนวนของประชากรในการศึกษา

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ หรือระดับนัยสำคัญ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{36,465}{1+(36,465 \times 0.05^2)}$$

$$n = \frac{36,465}{92.16}$$

$$n = 395$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = 395 ตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้ตอบเป็นผู้กรอกแบบสอบถาม (Self – Administered Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

หมวด ก. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมวด ข. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

หมวด ค. ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทั้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หมวด ง. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม และแบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยได้ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ใช้ข้อมูลที่ศึกษามา รวบรวมและประมวลเป็นกรอบแนวความคิดและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างเครื่องมือ

3) ทำการสร้างเครื่องมือ โดยมีการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ภาษา และวัตถุประสงค์การทำวิจัย เพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและทำการปรับปรุง

4) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบแบบสอบถาม (Pre-Test) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ทดสอบเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเดียวกันกับพื้นที่ที่จะศึกษา จำนวน 395 ตัวอย่าง

ลักษณะของคำถามเป็นแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดทัศนคติตามสูตรคำนวณกว้างของชั้น สิริชัย พงษ์วิชัย (2551) โดยทำการให้คะแนนข้อคำถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 5 คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ 1 คะแนน

ในการหาค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งระดับประสิทธิผลออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอัตรากลุ่มชั้น} - 1}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.8$$

เกณฑ์การศึกษาประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ที่กำหนดไว้ ดังนี้
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยสูงที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยสูง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยต่ำ
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 ลงมา หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยต่ำที่สุด

3.3 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการตรวจสอบเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.3.1 สร้างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งให้ตรงกับวัตถุประสงค์ สมมติฐาน กรอบแนวคิด ของการวิจัย และครอบคลุมของเนื้อหาของงานวิจัยในครั้งนี้

3.3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง IOC ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ให้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้หรือตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เพื่อขอ คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรง เพื่อหาความเชื่อถือของ แบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

ให้	+1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์/เนื้อหา
	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่
	-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977, pp. 49-60) มีสูตรการ คำนวณ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่	IOC	เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum R$	เป็นผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ กำหนด ของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบ ข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง ส่วนแบบสอบถามของผู้วิจัยสามารถนำไปใช้จริงได้

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้ศึกษาได้สำรวจจำนวนประชากร หน่วยงานในพื้นที่เขตรับผิดชอบของเทศบาล นครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

3.4.2 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามส่งให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ และขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม รวบรวมแบบสอบถาม พร้อมตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร ผู้ศึกษาได้นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดย

3.5.1 การคัดเลือกแบบสอบถามโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก จากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 395 ชุด

3.5.2 ประมวลผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.3 นำผลจากโปรแกรมวิเคราะห์ สรุปและนำเสนอในรูปแบบของตาราง ประกอบคำบรรยาย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติพื้นฐาน หรือสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistical Analysis) โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลตามสมมติฐาน

1) ค่าร้อยละ(Percentage) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P = ร้อยละหรือ % (Percentage)

f = ค่าความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

n = จำนวนความถี่ทั้งหมดหรือจำนวนประชากร

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$S. D. = \frac{\sqrt{\sum x - \bar{x}}}{n-1}$$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = ข้อมูลแต่ละค่า

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดนั้น

N = จำนวนข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

n = จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของ Cronbach (1990) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วไปทดลองเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตเทศบาลอื่น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยประมวลผลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติซึ่งความเชื่อมั่นมีค่ามาตรฐาน เท่ากับ .853 ซึ่งเกินกว่า .07 ซึ่งอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

3.6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ใช้สถิติอนุมาน (Inference Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอย (Stepwise Multiple Regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิตครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต และเพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต โดยในการศึกษานี้ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 395 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	คือ	จำนวนตัวอย่าง
\bar{X}	คือ	ค่าเฉลี่ย (mean)
SD	คือ	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
*	คือ	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
Sig.	คือ	ค่าสถิติแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเอง แหล่งรายได้ของตนเอง และอาชีพ ซึ่งนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน และร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.6 ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	209	52.9
หญิง	186	47.1
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาคือเพศหญิง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	176	44.6
20-29 ปี	155	39.2
30-39 ปี	21	5.3
40-49 ปี	21	5.3
50 ปีขึ้นไป	22	5.6
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 อายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	64	16.2
หย่าร้าง	121	30.6
สมรส	94	23.8
แยกกันอยู่	58	14.7
ม่าย	58	14.7
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพ หย่าร้าง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 รองลงมา มีสถานภาพ สมรส จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 โสด จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 แยกกันอยู่ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และม่าย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	163	41.1
ปริญญาตรี	80	20.2
สูงกว่าปริญญาตรี	141	35.5
ไม่เคยศึกษา	11	2.8
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 และไม่เคยศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
กำไรจากการประกอบธุรกิจเงินเดือน	123	31.1
ของสมาชิกในบ้าน	185	46.8
เงินโบนัส	56	14.2
เงินประกันชีวิต	25	6.3
อื่น ๆ	6	1.5
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินเดือนของสมาชิกในบ้าน จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมาคือกำไรจากการประกอบธุรกิจ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 เงินโบนัส จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 เงินประกันชีวิต จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และอื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	133	33.7
10,001-20,000 บาท	148	37.5
20,001-30,000 บาท	52	13.2
ไม่มีรายได้	14	3.5
30,001-40,000 บาท	36	9.1
40,001-50,000 บาท	7	1.8
50,001 บาทขึ้นไป	5	1.3
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 52

คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.1 ไม่มี รายได้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 40,001-50,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	65	16.5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	71	18.0
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	4.1
พนักงานบริษัทเอกชน	34	8.6
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	50	12.7
อื่นๆ	159	40.3
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอื่นๆ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นอันตรภาคชั้น 5 ระดับ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงในตารางที่ 4.7 ถึงตารางที่ 4.10 ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยสูงที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยสูง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยต่ำ
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.80 ลงมา หมายถึงประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ
 ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยนโยบาย

(n = 395)

ปัจจัยด้านนโยบาย	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
1.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง	3.22	1.285	ปานกลาง	2
2.เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3.45	1.227	สูงที่สุด	1
3.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่	3.07	1.015	ปานกลาง	3
4.เทศบาลนครรังสิตมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	3.03	1.075	ปานกลาง	4
รวม	3.19	.705	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านนโยบาย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (S.D. = .705) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.45 (S.D. = 1.227) รองลงมาคือ ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 (S.D. = 1.285) ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 (S.D. = 1.015) และเทศบาลนครรังสิตมีนโยบายที่

ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 (S.D. = 1.075) โดยแต่ละรายข้อมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระหว่าง 1.075 - 1.227 ซึ่งอยู่ในระดับค่าปกติ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยด้านทรัพยากร

(n = 395)

ปัจจัยด้านทรัพยากร	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1.เทศบาลมียานพาหนะสำหรับการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่	3.03	1.089	ปานกลาง	4
2.เทศบาลมีการจัดเตรียมถังขยะสำหรับใส่ขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่	3.19	1.067	ปานกลาง	2
3.เทศบาลมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะในพื้นที่	3.10	1.092	ปานกลาง	3
4.บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยปฏิบัติหน้าที่ อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน	3.23	.931	ปานกลาง	1
รวม	3.14	.843	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยด้านทรัพยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 (S.D. = .843) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยปฏิบัติหน้าที่ อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 (S.D. = .931) รองลงมาคือ เทศบาลมีการจัดเตรียมถังขยะสำหรับใส่ขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (S.D. = 1.067) เทศบาลมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 (S.D. = 1.092) และเทศบาลมียานพาหนะสำหรับการจัดเก็บ ขนขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่ มีค่าเท่ากับ 3.03 (S.D. = 1.089) โดยแต่ละรายข้อมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระหว่าง 1.089 - .931 ซึ่งอยู่ในระดับค่าปกติ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ

(n = 395)

ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ	\bar{x}	SD	ระดับ	อันดับ
1. ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3.22	.986	ปานกลาง	2
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง	3.49	.940	สูง	1
3. ในพื้นที่ของท่าน ท่านพบว่า หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้ร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง	3.22	.957	ปานกลาง	2
4. ในกรณีที่เกิดปัญหา ท่านพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหลายๆหน่วยงานได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3.13	.965	ปานกลาง	3
รวม	3.27	.720	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านปัจจัยปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 (S.D. = .720) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.49 (S.D. = .940) รองลงมาคือ ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 (S.D. = .986) ในพื้นที่ของท่าน ท่านพบว่า หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้ร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 (S.D. = .957) และในกรณีที่เกิดปัญหาท่านพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหลายๆหน่วยงานได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 (S.D. = .965) โดยแต่ละรายข้อมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระหว่าง .965 - .940 ซึ่งอยู่ในระดับค่าปกติ

4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ในการศึกษาประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านประสิทธิผล

ประสิทธิผล	\bar{x}	SD	(n=395)	
			ระดับ	อันดับ
1.กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่ที่เทศบาลสามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยไม่ตกค้างในแต่ละวัน	3.08	1.061	ปานกลาง	7
2.กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่วิธีการในการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอย	3.29	.923	ปานกลาง	1
3.สภาพแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อย ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือขยะทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ	3.15	1.00	ปานกลาง	3
4.ในชุมชนของท่านในเขตเทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ	3.14	.99	ปานกลาง	4
5.ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะของเทศบาลมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับบริการที่ท่านได้รับ	3.26	1.103	ปานกลาง	2
6.เทศบาลไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในการจัดการขยะมูลฝอย	3.11	1.017	ปานกลาง	5
7.เทศบาลสามารถดำเนินการจัดเก็บขยะได้สม่ำเสมอ ตรงเวลาที่กำหนดไว้	3.10	1.075	ปานกลาง	6
8.ระยะเวลาในการจัดเก็บ ขน ขยะมูลฝอยที่เทศบาล กำหนดมีความเหมาะสม	3.14	1.059	ปานกลาง	4
รวม	3.16	.711	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ด้านประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 (S.D. = .711) และเมื่อพิจารณาเป็นปัจจัย พบว่า กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่วิธีการ ในการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.29 (S.D. = .923) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะของเทศบาลมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับบริการที่ท่านได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 (S.D. = 1.103) สภาพแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อย ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ขยะทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 (S.D. = 1.00) ในชุมชนของท่านในเขตเทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ กับระยะเวลาในการจัดเก็บ ขนขยะมูลฝอยที่เทศบาลกำหนดมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 (S.D. = .99) เทศบาลไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 (S.D. = 1.017) เทศบาลสามารถดำเนินการจัดเก็บขยะได้สม่ำเสมอ ตรงเวลาที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 (S.D. = 1.075) และกิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่ที่เทศบาลสามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยไม่ตกค้างในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 (S.D. = 1.061) โดยแต่ละรายข้อมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระหว่าง 1.061 - .923 ซึ่งอยู่ในระดับค่าปกติ

4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาปรากฏตามหัวข้อที่ 4.1 – 4.2

4.4.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1-3 ทดสอบโดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ประสิทธิผล และประสิทธิผลประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยเทคนิคสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์เกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	ประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลนครรังสิต	
	(r)	Sig.
1) ปัจจัยด้านนโยบาย	.491	.000
2) ปัจจัยด้านทรัพยากร	.682	.000
3) ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ	.644	.000

ปัจจัยด้านนโยบายมีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ที่ระดับ .491 โดยค่า Significance เท่ากับ .000 แสดงว่าปัจจัยด้านนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสรุปผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านนโยบาย มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ปัจจัยด้านทรัพยากรมีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ที่ระดับ .682 โดยค่า Significance เท่ากับ .000 แสดงว่าด้านทรัพยากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสรุปผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านด้านทรัพยากร มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการมีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ที่ระดับ .644 โดยค่า Significance เท่ากับ .000 แสดงว่าปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสรุปผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับ สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

4.4.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

การตรวจสอบปัญหาเส้นตรงร่วมพหุคูณ (Multicollinearity) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์กันเองของตัวแปร โดยใช้วิธีการ Correlation Analysis ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ตารางที่ 4.13 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต	(x_1)	(x_2)	(x_3)
ปัจจัยด้านนโยบาย (x_1)	1.00	0.652	0.553
ปัจจัยด้านทรัพยากร (x_2)		1.00	0.688
ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ (x_3)			1.00

หมายเหตุทดสอบ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์คู่ใดที่มีค่าความสัมพันธ์เกินกว่า 0.85 ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จึงถือว่าตัวแปรต้นทั้งหมดไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองหรือไม่มีปัญหา Multicollinearity จึงสามารถศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรต้นทั้งหมดที่ส่งผลต่อตัวแปรตามด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามได้

ในการทดสอบสมมติฐานตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวคือ ปัจจัยด้านนโยบาย (X_1) ปัจจัยด้านทรัพยากร (X_2) และปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ (X_3) มีตัวใดตัวหนึ่งซึ่งสามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) โดยวิธีการ Stepwise

ตารางที่ 4.14 ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติทดสอบประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลนครรังสิต	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	.890	.177		7.592	.000
ปัจจัยด้านทรัพยากร (X ₂)	.383	.041	.454	9.451	.000
ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน ผู้รับบริการ (X ₃)	.327	.047	.331	6.897	.000
R = .723		R ² = .523	SE _{est} = ±.49281	F = 214.987	Sig. = .000

โดยที่ R แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

R² แทนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

SE_{est} แทนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

F แทนสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบเอฟเพื่อทราบนัยสำคัญของ R

จากตาราง 4.13 สามารถสรุปผลการศึกษาดมวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านนโยบาย (X₁) ปัจจัยด้านทรัพยากร (X₂) และ ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ (X₃) โดยปัจจัยทั้ง 3 ค่า R = .723 มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูงมากสามารถใช้ตัวแปรต้นทั้งหมดพยากรณ์ตัวแปรตามได้ดีและสามารถอธิบายประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต (R²) ได้ร้อยละ 52.30 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 49.28 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสถิติจากตารางนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ได้ดังนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 0.890 + 0.383 X_2 + 0.327 X_3$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z^{\wedge} = -0.454 Z X_1 + 0.311 Z X_3$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น คำตอบของการวิจัยได้นำมาสรุปไว้ในบทนี้ โดยมีการนำเสนอตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต สามารถสรุปผลการวิจัย โดยนำเสนอตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผลการศึกษาประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 395 คน พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 หย่าร้างจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รายได้ครอบครัวเงินเดือนของสมาชิกในบ้านจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเองอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 แหล่งรายได้ของตนเองเบียดชีพคนชราจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต จากการศึกษาข้อมูลถึงปัจจัยต่างๆ พบว่า อันดับแรกคือปัจจัย

ด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการมีค่าระดับความคิดเห็นรวมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1 ปัจจัยด้านนโยบาย มีค่าระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรกคือ เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ และอันดับสุดท้ายคือ เทศบาลนครรังสิตมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

5.1.2.2 ปัจจัยด้านทรัพยากร มีค่าระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรกคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยปฏิบัติหน้าที่ อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน และอันดับสุดท้ายคือ เทศบาลมียานพาหนะสำหรับใช้ในการจัดเก็บ ขนขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่

5.1.2.3 ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ มีค่าระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรกคือ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้องและอันดับสุดท้ายคือ ในกรณีที่เกิดปัญหา ท่านพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหลายๆหน่วยงาน ได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต จากการศึกษาพบว่า มีค่าระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยอันดับแรกคือ กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่วิธีการในการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอยรองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะของเทศบาลมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับบริการที่ท่านได้รับ สภาพแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทศบาลมีความสะอาดเรียบร้อย ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ขยะทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ ในชุมชนของท่านในเขตเทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ กับระยะเวลาในการจัดเก็บ ขน ขยะมูลฝอยที่เทศบาลกำหนดมีความเหมาะสม เทศบาลไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลสามารถดำเนินการจัดเก็บขยะได้สม่ำเสมอตรงเวลาที่กำหนดไว้ และกิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่ที่เทศบาลสามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยไม่ตกค้างในแต่ละวัน

5.1.4 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ

ประสิทธิผลในการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

5.1.4.1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1-2 โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ

5.1.4.2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ด้วยวิธีการ Stepwise พบว่า มีสมการในรูปแบบคะแนนดิบ คือ $Y = 0.890 + 0.383 X_2 + 0.327 X_3$ และ สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ $Z^{\wedge} = -0.454 ZX_1 + 0.311 ZX_3$ กล่าวคือ ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านนโยบาย (X_1) และปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ (X_3) ซึ่งสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต” ผู้วิจัยจะอภิปรายในแต่ละตัวแปรต้นดังต่อไปนี้

ปัจจัยนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย ความชัดเจนและความสอดคล้องมีผลเชิงบวก นั่นคือ ยิ่งมีความชัดเจนและความสอดคล้องมากเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้ประสิทธิผลการจัดการสำเร็จมากยิ่งขึ้น และสามารถร่วมกับตัวแปรต้นอื่นๆ ในการพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ O'Toole (1986) ซึ่งอธิบายว่า ตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จ คือ ปัจจัยด้านนโยบาย เพราะนโยบายที่กำหนดออกมาต้องสามารถกำหนดโครงสร้างการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ วัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นๆ จะต้องมีความชัดเจนและมีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้การนำไปปฏิบัติกระทำได้อย่างถูกต้องจริงตามวัตถุประสงค์ โดยเป็นไปตามจากงานวิจัยของกล้า ทองขาว (2561) การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงกระบวนการเป็นผลต่อเนื่องมาจากขั้นตอนการกำหนดนโยบาย โดยต้องอาศัยองค์การที่รับผิดชอบทำความเข้าใจหรือศึกษาว่า ทำอย่างไรองค์การหรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติ จะสามารถนำและผลักดันให้ทรัพยากรการบริหารปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จได้ และสามารถประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จจากวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย

ปัจจัยด้านทรัพยากร ผลการศึกษาซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอย ความเพียงพอของอุปกรณ์และยานพาหนะในการเก็บ และขนส่งขยะมูลฝอย การมีสถานที่ทิ้งขยะให้ชัดเจน และคุณภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอย ความเพียงพอของอุปกรณ์และยานพาหนะในการเก็บ และขนส่งขยะมูลฝอย การมีสถานที่ทิ้งขยะให้ชัดเจน และคุณภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย ยิ่งมากเท่าใดจะยิ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎี Edwards (1980) ได้อธิบายว่า การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ดิน และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ จะมีผลของความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบาย เช่นเดียวกับ การขาดแคลนกำลังคนและงบประมาณ นอกจากนี้งานวิจัยของ วรเดช จันทรศร (2556, น. 98-103) ได้เสนอลักษณะของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าจะครอบคลุมปัญหาต่างๆ 5 ด้าน โดยปัญหาทางด้านสมรรถนะ มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายนั้นจะเป็นประเภทใดก็ตามอาจกล่าวได้ว่า โดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ได้มากน้อยแค่ไหน เพียงใด ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยอีกหลายๆ ประการ ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านบุคลากร (2) ปัจจัยทางด้านเงินทุน (3) ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผลเชิงบวก กล่าวคือ ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยิ่งมากเท่าใดก็ยิ่งมีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ และสามารถร่วมกับตัวแปรต้นอื่นๆ ในการพยากรณ์ ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Van Meter and Van Horn (1975) ได้กล่าว ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ ได้แก่ ทักษะคิดที่มีต่อนโยบายและความเข้าใจในประโยชน์ที่ได้รับ และผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของ หทัยพรรณ สังข์ชู (2557) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการทิ้งขยะมูลฝอยในสถานที่และภาชนะรองรับที่จัดเตรียมไว้

รณรงค์ลดต้นทุนการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนกำหนดนโยบายสนับสนุนงบประมาณให้กับองค์กรส่วนท้องถิ่นให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เพียงพอด้วย

5.3.1.2 สนับสนุนนโยบายการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมภารกิจขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต โดยให้เทศบาลนครรังสิตเป็นเจ้าภาพบูรณาการหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาร่วม และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและโปร่งใส

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

5.3.2.1 ในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

5.3.2.2 ในเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักในเรื่องของสภาพแวดล้อมโดยรวมในเขตพื้นที่ ที่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น หากมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นเข้ามาด้วย เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ จะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.3.3.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณ การสัมภาษณ์เชิงลึกถึงสาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนานโยบายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านอื่นๆ ให้ครอบคลุมเพียงพอที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2547). *การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร
ลาดพร้าว
- กรมควบคุมมลพิษ. (2549). *สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2549*. สืบค้นจาก
http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_report.cfm?task=report2549
- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). *ROADMAP การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย*. สืบค้นจาก
<http://infofile.pcd.go.th/waste/Roadmapbook.pdf?CFID=2070615&CFTOKEN=15917014>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559*.
กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.
- กล้า ทองขาว. (2551). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผนหน่วยที่ 6
เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ญาณิศา มูลคำ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (Master's thesis)*.
สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- เทศบาลนครรังสิต. (2561ก). *การจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลนครรังสิต*. สืบค้นจาก
<http://rangsit.org/New/index.php/th/>
- เทศบาลนครรังสิต. (2561ข). *ข้อมูลเทศบาลนครรังสิต*. สืบค้นจาก
<http://rangsit.org/New/index.php/th/2014-11-07-07-51-09/2014-11-07-07-51-36#>
- ทองม้วน สิมนาม. (2557). *การศึกษาศาสนาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาล
ในเขตพื้นที่อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการ
เครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- นรังสรรค์ บุญสรรค์. (2553). *การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมือง
อุทัยธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่าย
ห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- ประวิทย์ แสงรักษ์. (2553). *ประสิทธิผลของการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่ง
ประเทศไทย (ThaiLIS).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระจอม จารุวัฒน โณ(หงษ์ทอง). (2556). *ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านคุง จังหวัดอุตรธานี* (Master's thesis). สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- พรทิพย์ ไยพันธ์. (2556). *ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจันทร์ อำเภอเวียงจังหวัดสกลนคร* (Master's thesis). สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- ภาคภูมิ นันทปรีชา. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดตามแนวคิด Balanced Scorecard : กรณีศึกษา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)* (Master's thesis). สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- วรเดช จันทร์ศร. (2540). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : กราฟิกฟอรัมแมท (ไทยแลนด์).
- วรเดช จันทร์ศร. (2545). *ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารภาครัฐ: มิติใหม่ของการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการไทย=Gis in Government*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย.
- วรเดช จันทร์ศร. (2549). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : กราฟิก ฟอรัมแมท.
- วรเดช จันทร์ศร. (2556). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุภชัย ขวาระประภาส. (2545). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). *ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะมูลฝอย* สืบค้นจาก. <http://bit.ly/2nqmqJHr>
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2549). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่14). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม
- หทัยพรรณ ตั้งษ์ชู. (2557). *ประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (Master's thesis). สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุทัย ชันโอพาร. (2547). *ประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม* (Master's thesis). โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS).
- Alexander, E. R. (1985). From idea to action, note for a contingency theory of the policy implementation process administration process. *Administration and Society*, 16(4), 403-426.
- Bardach, E. (1980). *The Implementation Studies and the study of Implements*. Presented at the 1980 meeting of American Policy Science Association, University of California, Berkeley.
- Cheema, D. & Rondinelli, A. (1980). *Reinventing Government for the Twenty-First Century: State Capacity in a Globalizing Society*. New York: McGraw-Hill.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing* (5thed). New York : Harper Collins Publishers Inc.
- Edwards, G. C. (1980). *Implementing public policy. Politics and public policy series*. New York: Congressional Quarterly Press.
- Emest, R.A. (1985). Interorganizational Coordination: Theory and Practice. *Journal of Planning Literature*, 19 (9), 23-28
- George, C. E. (1980). *Implementing public policy. Politics and public policy series*. New York: Congressional Quarterly Press.
- Hambleton, R. (1980). Planning Systems and Policy Implementation. *Journal of Public Policy*, 4, 397-4109.
- Ingram, H. M. & Dean E. (1980). *Why Policies Succeed or Fail*. California: Sage.
- Kirunda, R. (2009). *The WTO Panel's Approach to the Precautionary Principle in the EC Biotech Case: What Implications for the WTO and International Environmental Law?*. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2931660>
- Kuniyal, J. C. Jain, A. P., & Shannigrahi, A. S. (2003) Solid Waste Management in Indian Himalayan Treks: a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib. *Waste Management*, 23 (9), 807-816.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- O'Tool, L. J. Jr. (1986). *Policy recommendations for multi-actor implementation: An assessment of the field*. *Journal of Public Policy*, 6 (2), 181-210.
- Pressman, & Wildavsky. (1973). *United States Economic Development Administration Manpower policy*. New York: John Wiley & Sons.
- Putt, T., & Springer, K. (1989). *Policy research: Concepts, methods, and applications*. New York: Prentice-Hill.
- Quade, R. (1982). *Analysis for public decisions*. New York: North-Holland, Inc.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60
- Sabatier, P.A. & Mazmanian. (1980). *The Implementation of Public Policy: A Framework of Analysis*. *Policy Studies journal*, 4 (2), 101-110
- Thaniya Kaosol.(2009). *Sustainable Solution for Municipal Solid Waste Management in Thailand*. Retrieved from <https://waset.org/publications/6576/sustainable-solutions-for-municipal-solid-waste-management-in-thailand>
- Van Meter, D. S. & Van Horn, C. E. (1975). The policy implementation process Policy : A framework. *Administration & Society* 6,4 (February), 151-160
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. (3rd ed.) Singapore : Harper International Editor.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย (IOC)
และผลประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาข้อมูลและทำการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทั้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

2. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิจัยที่มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ปวีระ อรุณชาติ
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

(ใบขอเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย)

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนคร
รังสิต

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง มาก
3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง น้อย
1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC		
	5	4	3	2	1	+1	0	-1
ปัจจัยด้านนโยบาย								
1.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง						✓		
2.เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่						✓		
3.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางวิธีการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่						✓		
4.เทศบาลนครรังสิตมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย						✓		
ปัจจัยด้านทรัพยากร								
1.เทศบาลมีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่						✓		
2.เทศบาลมีการจัดเตรียมถังขยะสำหรับใส่ขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่						✓		
3.เทศบาลมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอเปรียบเทียบกับปริมาณขยะในพื้นที่						✓		
4.บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขยะมูลฝอยปฏิบัติงานที่ อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน						✓		

(ใบขอเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย)

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น					ค่า IOC		
	5	4	3	2	1	+1	0	-1
ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมายประชาชนผู้รับบริการ								
1. ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่						✓		
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง						✓		
3. ในพื้นที่ของท่าน ท่านพบว่า หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ได้ร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง						✓		
4. ในกรณีที่เกิดปัญหา ท่านพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหลายหน่วยงาน ได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่						✓		

ตอนที่ 3 : แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทั้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

(ใบขอเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย)

แบบประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์.ดร.วัลลภ รัฐรัตนานนท์
2. ดร.บุรินทร์ สันติศาสน์
3. ดร.พงษ์สันต์ ต้นหยง

คำชี้แจง

ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบสอบถาม โดยใส่เครื่องหมายถูก ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำเสนอพิจารณาปรับปรุงต่อไป ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทั้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องถูกต้องตรงกับตัวแปรที่ต้องการวัด

กำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

+1 เหมาะสม คือ เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

0 ไม่แน่ใจ คือ เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

-1 ไม่เหมาะสม คือ เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือก

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 4. 40-49 ปี
 2. 20-29 ปี 5. 50 ปีขึ้นไป
 3. 30-39 ปี

3. สถานภาพ

1. โสด 3. สมรส
 2. หย่าร้าง 4. แยกกันอยู่
 5. ม่าย

4. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 3. สูงกว่าปริญญาตรี
 2. ปริญญาตรี 4. ไม่เคยศึกษา

5. รายได้ของครอบครัว

1. กำไรจากการประกอบธุรกิจ 4. เงินประกันชีวิต
 2. เงินเดือนของสมาชิกในบ้าน 5. อื่น ๆ
 3. เงินโบนัส

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเอง

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 5. 30,001-40,000 บาท
 2. 10,001-20,000 บาท 6. 40,001-50,000 บาท
 3. 20,001-30,000 บาท 7. 50,001 บาทขึ้นไป
 4. ไม่มีรายได้

7. แหล่งรายได้ของตนเอง

1. บุตรส่งเสีย 4. เงินบำเหน็จ
 2. เบี้ยยังชีพคนชรา 5. เงินประกันชีวิต
 3. เงินบำนาญ 6. อื่นๆ.....

8. อาชีพ

1. นักเรียน/นักศึกษา 4. พนักงานบริษัทเอกชน
 2. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 3. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 6. อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

รายการขอความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลสรุป	
	1	2	3	ค่าเฉลี่ย	ผลการพิจารณา
ปัจจัยด้านนโยบาย					
1.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง	1	1	1	1	ผ่าน
2.เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
3.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
4.เทศบาลนครรังสิตมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	1	1	1	1	ผ่าน
5. ท่านได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน	1	1	1	1	ผ่าน
ปัจจัยด้านทรัพยากร					
1.เทศบาลมียานพาหนะสำหรับใช้ในการจัดเก็บ ขนขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
2.เทศบาลมีการจัดเตรียมถังขยะสำหรับใส่ขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
3.เทศบาลมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บ ขน ขยะ มูลฝอย ได้อย่างเพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
4.บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะ	1	1	1	1	ผ่าน

รายการขอความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลสรุป	
	1	2	3	ค่าเฉลี่ย	ผลการพิจารณา
มูลฝอยปฏิบัติหน้าที่ อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน					
ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน ผู้รับบริการ					
1. ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง	1	1	1	1	ผ่าน
3. ในพื้นที่ของท่าน ท่านพบว่า หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้ร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง	1	1	1	1	ผ่าน
4. ในกรณีที่เกิดปัญหา ท่านพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหลายๆหน่วยงานได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	1	1	1	1	ผ่าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทิ้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รายการขอความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น			ผลสรุป	
	1	2	3	ค่าเฉลี่ย	ผลการพิจารณา
ประสิทธิผล					
1. กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาล ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่ที่เทศบาลสามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยไม่ตกค้างในแต่ละวัน	1	1	1	1	ผ่าน
2. กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่วิธีการในการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอย	1	1	1	1	ผ่าน
3. สภาพแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อย ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ขยะทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ	1	1	1	1	ผ่าน
4. ในชุมชนของท่านในเขตเทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ	1	1	1	1	ผ่าน
5. ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะของเทศบาลมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับบริการที่ท่านได้รับ	1	1	1	1	ผ่าน
6. เทศบาล ไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในการจัดการขยะมูลฝอย	1	1	1	1	ผ่าน
7. เทศบาลสามารถดำเนินการจัดเก็บขยะได้สม่ำเสมอ ตรงเวลาที่กำหนดไว้	1	1	1	1	ผ่าน
8. ระยะเวลาในการจัดเก็บ ขน ขยะมูลฝอยที่เทศบาลกำหนดมีความเหมาะสม	1	1	1	1	ผ่าน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านที่มีต่อข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพัน
ในองค์กร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาข้อมูลและทำการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทั้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

2. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิจัยที่มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ปิยรัช อยู่รักชาติ

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือก

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 4. 40-49 ปี
 2. 20-29 ปี 5. 50 ปีขึ้นไป
 3. 30-39 ปี

3. สถานภาพ

1. โสด 3. สมรส
 2. หย่าร้าง 4. แยกกันอยู่
 5. ม่าย

4. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 3. สูงกว่าปริญญาตรี
 2. ปริญญาตรี 4. ไม่เคยศึกษา

5. รายได้ของครอบครัว

1. กำไรจากการประกอบธุรกิจ 4. เงินประกันชีวิต
 2. เงินเดือนของสมาชิกในบ้าน 5. อื่น ๆ
 3. เงินโบนัส

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเอง

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 5. 30,001-40,000 บาท
 2. 10,001-20,000 บาท 6. 40,001-50,000 บาท
 3. 20,001-30,000 บาท 7. 50,001 บาทขึ้นไป
 4. ไม่มีรายได้

7. แหล่งรายได้ของตนเอง

1. บุตรส่งเสีย 4. เงินบำเหน็จ
 2. เบี้ยยังชีพคนชรา 5. เงินประกันชีวิต
 3. เงินบำนาญ 6. อื่นๆ.....

8. อาชีพ

1. นักเรียน/นักศึกษา 4. พนักงานบริษัทเอกชน
 2. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 3. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 6. อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยด้านนโยบาย					
1.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง					
2.เทศบาลมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่					
3.ท่านคิดว่า นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการจัดเก็บขยะในพื้นที่					
4.บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยปฏิบัติหน้าที่อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน					
ปัจจัยด้านทรัพยากร					
1.เทศบาลมียานพาหนะสำหรับใช้ในการจัดเก็บ ขนขยะมูลฝอยเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่					
2.เทศบาลมีการจัดเตรียมถังขยะสำหรับใส่ขยะเพียงพอต่อปริมาณขยะในพื้นที่					
3.เทศบาลมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะในพื้นที่					
4.บุคลากรที่ปฏิบัติงานในการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยปฏิบัติหน้าที่อย่างเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาให้กับประชาชน					

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย/ประชาชนผู้รับบริการ					
1. ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่					
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลที่เกี่ยวข้องการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง					
3. ในพื้นที่ของท่าน ท่านพบว่า หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ได้ร่วมกับเทศบาลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวิธีการจัดการขยะอย่างถูกต้อง					
4. ในกรณีที่เกิดปัญหา ท่านพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐหลายๆหน่วยงานได้ร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่					

ตอนที่ 3 : แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบในการจัดการขยะมูลฝอยทิ้งของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1.กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่ที่เทศบาลสามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยไม่ตกค้างในแต่ละวัน					
2.กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่านในแง่วิธีการในการคัดแยกจัดเก็บขยะมูลฝอย					
3. สภาพแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่เทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อย ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ขยะทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ					
4. ในชุมชนของท่านในเขตเทศบาล มีความสะอาดเรียบร้อยตรงกับความต้องการและความคาดหวังของท่าน อาทิ ไม่มีขยะส่งกลิ่นเหม็น หรือ ทิ้งขว้างไม่เป็นระเบียบ					
5. ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะของเทศบาลมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับบริการที่ท่านได้รับ					
6.เทศบาลไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในการจัดการขยะมูลฝอย					
7. เทศบาลสามารถดำเนินการจัดเก็บขยะได้สม่ำเสมอ ตรงเวลาที่กำหนดไว้					
8.ระยะเวลาในการจัดเก็บ ขน ขยะมูลฝอยที่เทศบาลกำหนดมีความเหมาะสม					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ปิยรัช อยู่รักชาติ
วัน เดือน ปีเกิด	8 มิถุนายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดน่าน ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, 2558 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, 2561
ที่อยู่ปัจจุบัน	431/265 หมู่ที่ 4 ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยรังสิต สถาบัน General Education (Gen.Ed.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา

